

SIBENSKI LIST

GLASILO ŽUPANIJE ŠIBENSKE

GOD. XXXII.
BROJ 1622

IZDAVAČ: INFORMATIVNI CENTAR
Šibenik, 28. siječnja 1995.

CIJENA
2 KUNE

I. KOSTOVIĆ I J. JURAS U ŠIBENIKU

ŠIBENSKA POSRTANJA U GOSPODARSTVU

TKO ĆE PONIJETI NAŠ KRIŽ

Kad već nema vrijednih me-
nadzera i pokretača poslo-
va, neki političari našli su se
ponukanima da sami potra-
že liječka teškoj gospodar-
skoj bolesti. Sve u najboljoj
namjeri. I, kao nekad Ši-
mun, preuzeo na svoja le-
da teški križ spašavanja si-
tuacije

Stranica 5.

TAMNA STRANA MLADOSTI

DROGA I MEĐU NAJMLAĐIMA

Šibenska županija iz godine
u godinu postaje tužno car-
stvo izgubljenih snova, života
dovedenih na rub postojanja,
najvećega zla moderne civilizacije – tlo narkomanije. Go-
tovo svakodnevno je po neko-
liko novih ovisnika o različitim
psihoaktivnim drogama

Stranica 9.

ŠTO HITNIJE RJEŠAVATI PROBLEME TEŠKIH INVALIDA DOMOVINSKOG RATA

I. Kostović, potpredsjednik Vlade RH: »Novac za izgradnju kuća za najteže invalide Domovinskog rata Vlada je osigurala i nećemo tolerirati nikakva odgađanja!«

Stranica 2.

STO DVADESET I PET GODINA KAZALIŠTA U ŠIBENIKU

PRIZNANJE ŠIBENČANIMA ZA PRIVRŽENOST KAZALIŠNOJ UMJETNOSTI

Koliko je samo bilo sjajnih izvedaba u tom kazalištu, koliko je samo naša plamena riječ znala zagrijati vatrene Šibenčane, jer s tih dasaka poletila je čestoput Iskra, koja je upalivši luč znala visoko držati narodnu svijest. Nije Šibenik u kazalištu samo pasivan promatrač, već je on hrvatskoj kazališnoj umjetnosti dao vrsnih slla ...

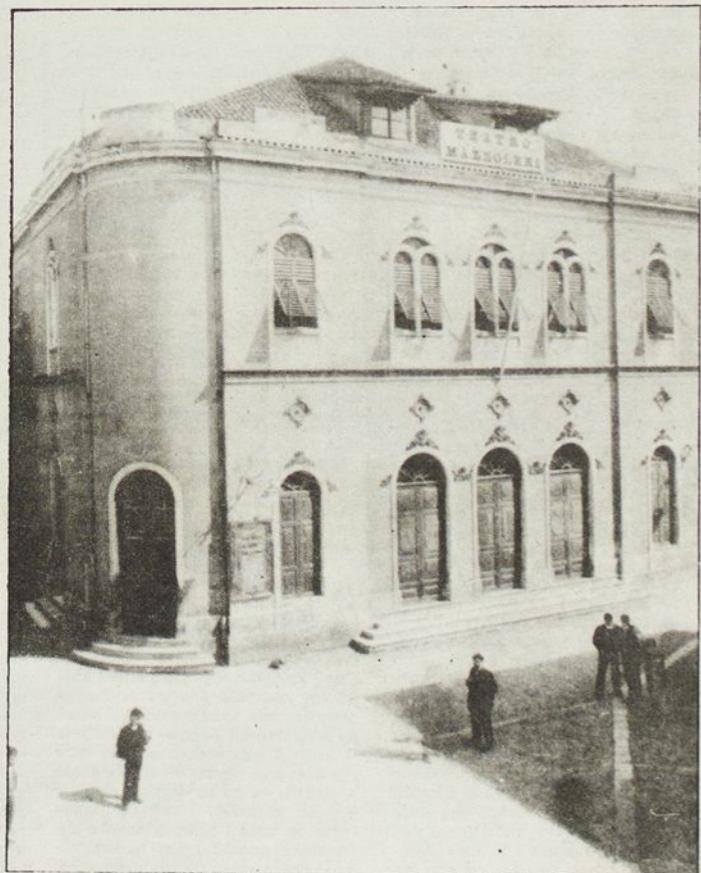
Stranice 6. i 7.

RADOMIR ČAČIĆ, PREDSEDNIK HRVATSKE NARODNE STRANKE, BORAVIO U ŠIBENIKU

JAKA VOJSKA - NAJBOLJI JAMAC MIROVNOJ PODLOZI

Jaka vojska je najbolja mirovna podloga. Nakon otka-
zivanja »gostoprimgstva« UNPROFOR-u, bliže smo rješe-
nju nego juče. Hrvatska narodna stranka je stava da
je konfederacija s Bosnom i Hercegovinom nešto što
Hrvatskoj ne treba! To može biti zamka »nove Jugosla-
vije«. Kao gospodarstvenik držim da država srednjem
sloju daje malu šansu, jer ga se boji, a oko privatizaci-
je igrane su velike igre

Stranica 4.

CRNO-BIJELO U KOLORU

SVI STRANAČKI PRVACI PUT ŠIBENIKA

Do Izbora je još daleko i štošta se može odigrati na hrvatskoj i na šibenskoj sceni, ali su svi debelo svjesni da je pola mandata prošlo i da treba razmišljati o novim izborima. Vjerojatno je naša županija proglašena kao prostor gdje se može bitnije povećavati politički režting

ma li imalo značajnog hrvatskog političara koji od demokratskih promjena barem jednom nije posjetio Šibenik, organiziravši pritom neku od tribina tipa »Aktualni politički trenutak Hrvatske« ili nešto tomu slično. Osim konstatacije da su neki boravili i u više navrata teško se prisjetiti nekog od »format-a« a da Šibeniku nije posvetio najmanje jedan politički dan. Ako znamo biti »grintavi« što nas više nema na televiziji, česti politički posjeti izbijaju u tom segmentu argument za zapovjednost, jer preteklih se dana praktički moglo birati na koju političku tribinu otici u Krešimirov dom. I što je posebice zanimljivo, bez obzira na to koji stranački čelnik nastupa, dvorana je uvijek bila popunjena do posljednjeg mesta. Naravno, uz lokalne stranačke ljudi, znatiželja je još uvijek presudna, a stječe se dojam kako služateljstvo očekuje da bi moglo čuti »istinu« koju još nije imalo prilike nigdje čuti, a koja bi ujedno bila rješenje za sve naše probleme. Takve »istine« očevđeno nema i u tom smislu je besmisleno odlaziti na političke tribine, ali zato se može čuti čitav niz, bilo one nekome drage ili ne, »malih istina«, koje više imaju smisla u propagiranju stranačkih stavova za buduće izbore, negoli su to kvalitetni recepti za poboljšavanje postojećeg stanja.

Ovdje se prirodnim nameće pitanje otkuda odjednom toliki interes za grad podno Šubićevca? Redom to izgleda ovako: Zlatko Canjuga, glavni tajnik HDZ-a, zatim Stjepan Mesić, predsjednik HND-a, pa dr. Zdravko Tomač, SDP, dr. Mira Ljubić-Lorger, predsjednica DA, i na posljetku Radimir Čačić, predsjednik HNS-a. Ne vjerujemo u političku astrologiju da bi se ovolika koncentracija stranačkih prvaka mogla ob-

jasniti položajem zvijezda. Prijе će biti da je prostor naše županije proglašen kao prostor gdje se može bitnije povećavati politički režting, odnosno da situacija nije stranački cementirana. U realnim brojevima to znači da Županija šibenska daje u Županijski dom Sabora tri zastupnika i vjerojatno jednog sabornika u Zastupnički dom, uz žestoku borbu za predstavnicička tijela lokalne samouprave, gdje se na posljednjim izborima u veljači 1993. godine HDZ izborio za minimalnu prevagu. Zato bez obzira na to što se po našem mišljenju izbori još uvijek dobivaju ili gube u Zagrebu u stranačkim središnjicama, ocijenjeno je da valja poduzimati i korake na terenu. A to znači polako pripremati ljudi koji će preuzeti ključne pozicije u predizbornoj kampanji. Jer je očito da se dio dosadašnjih političkih aktera jednostavno istroši i da bi tipovanje na njih bilo dvojbeno. Canjuga je u Šibeniku došao sa zadaćom rješavanja unutardezeovskih problema koji već duže vrijeme ostaju neriješeni, od čega po logici stvari najmanje koristi ima sam HDZ. Sjepan Mesić je ovđe očito s nakonom učvršćivanja HND-a, jer još nije održala utemeljiteljska skupština, pa stranku u Šibeniku vodi incijativni odbor. Dr. Mira Ljubić-Lorger, s povelenikom začasnjem osnivačem DA u Šibeniku, računajući da bi mogla dobiti koji postotak na sljedećim izborima. SDP izbacuje novog čelnog čovjeka gradskog SDP-a, a očito je da se i Čačić kao novi predsjednik HNS-a htio upoznati sa stanjem u Šibeniku.

Do izbora je još daleko i štošta se može odigrati na hrvatskoj i na šibenskoj sceni, ali su svi debelo svjesni da je pola mandata prošlo i da treba razmišljati o novim izborima.

Ivica POLJIČAK

ZAJEDNICA PROGNANIKA ŽUPANIJE ŠIBENSKE

VIŠE HRANE PROGNANICIMA

Ante Jerković, predsjednik Zajednice prognanika Šibenske županije izvještio je članove Upravnog odbora i povjerenike na sastanku u pondjeljak o dogovoru postignutom prošloga tjedna s potpredsjednikom Vlade RH Ivicom Kostovićem da se ovađašnjim prognanicima osiguraju dodatne količine hrane. To se samo odnosi za deset-petaest posto prognanika koji su u najgorim prilikama. Međutim, uradiće se to u suradnji s Regionalnim uredom koji ima uvida u materijalni položaj prognanika kao i evidenciju o onima koji, kao najugroženiji, primaju najviša novčana primanja. Među povjerenicima bilo je

različitih reagiranja, a pretežita su bila mišljenja kako nažlost, niti u ovome pokušaju oni kojima je najpotrebno neće dobiti dodatnu hranu. Na površinu je opet isplivao stari problem: kategorizacija prognanika koju država, kao vruć krumplji prebacuje prognanicima. Povjerenici su kazali da znaju tko su »lopovi« među njima — točnije ljudi koji uz pomoć veza i prikazivanja nevažećih dokumenata o statusu — pa se dogada da i oni koji su zaposleni i koji čak imaju i vlastite kuće i stanove koriste humanitarnu pomoć u mjeri na koju nemaju pravo — ali da niti imaju volje, niti snage da se s takvima obračuna-

vaju. Kako je istaknuto u razgovorima s Adalbertom Rebićem, prema Šibenskoj županiji upućivano je od jedanaest do petnaest kilograma hrane po prognaniku, ali je stizalo svega šest do sedam kilograma. Ostatje dilema — ili je netko lagao, ili je kraz. Međutim, i s tim dodatnim količinama hrane za one koji su smješteni u privatnom smještaju, postavlja se pitanje — kako preživjeti? Zauzeće je stanovište — nasuprot priedozima da se i te dodatne količine hrane ne raspodijele, jer ne rješavaju probleme — da povjerenici to ipak urade, da oni najugroženiji, bez ikakvih primanja osim novčane naknade

od 250 kuna, ne budu uskraćeni. Odlučeno je također da povjerenici vođe vlastitu evidenciju izdavanja hrane, i u suradnji s profesionalcem koji će vrlo skoro biti zaposlen u prostorijama Zajednice prognanika u Županiji, usporedjuju svoje popise s papirima prognanika s kojima raspolaže Regionalni ured. Na sastanku zajednice prognanika raspravljalo se i o dugovojima za potrošnju struje u kućama, u kojima se primjerice, tijekom godine izmjenilo i do nekoliko obitelji, a račun za struju porastao na četiri tisuće maraka.

Istaknuto je da prognanici imaju volju platiti dugovanje HEP-u, ali da će za to trebati pronaći modus pri kojemu će dugove moći finansijski podnijeti. Na sastanku je podržana odluka predsjednika dr. Franje Tudmana o otkazu UNPROFOR-u, a Ante Jerković izvještio je o odlasku tajnika Zajednice prognanika Roka Perišića na audijenciju kod Pape Ivana Pavla 2.

B.P.

I. KOSTOVIĆ I J. JURAS U ŠIBENIKU

koji su neovlašteno useljeni — tan je Kostović. »To je značajno unutrašnje-politički problem — odgovorio je «i nakon posjećene sjednice Vlade Izvješće o tome, će Šibeniku, koji će donijeti konkluziju» — odgovorio je Kostović. »Ono što je zakonito, treba da provodi — završio je Kostović. Vlada će nadalje, intenzivno, Program zapošljavanja lakših invalida. Međutim — naglasio je Kostović — glavni je problem u tome, invalidi u pravilu radije prihvataju mirovinu i invalidinu, nego zapošljavanje. To ističu i u HVIDRI, i traže pomoći svim invalidima u nastojanjima da se uključe u teži, ali za zdraviji i na kraju, kvalitetniji, proces uključivanja u rad i zapošljavanje.

Odgovarajući na pitanja novaca, zamjenik ministra Josip Jurčić kazao je da njegovo Ministarstvo sustavno pomaže svim stradalima

ŠTO HITNIJE RJEŠAVATI PROBLEME TEŠKIH INVALIDA DOMOVINSKOG RATA

Potpredsjednik Vlade RH Ivica Kostović i zamjenik Ministra za obranu Josip Juras, minulog su petka boravili u Šibeniku, predsjedali su Izvanrednoj sjednici Operativnog stožera za stradalne domovinske županije Šibenke. Kako je na konferenciji za novinare, održanoj po završetku sjednice izjavio Ivica Kostović, inače predsjednik Operativnoga stožera za stradalne domovinske županije Šibenke, raspravljano je o tekućim problemima stradalnika koje Šibenika hitno treba rješiti da bi poboljšala skrb o tim ljudima. U prvoj redu, pitanje lokacija da izgradnju kuća nepokretnim invalidima, pri čemu su Juras i Kostović dali dodatni rok u svrhu raščišćavanja imovinsko-pravnih pitanja na terenima. Kostović je napomenuo da je novac osiguran i da više neće tolerirati nikakvo odgađanje. Kostović je također napomenuo da najvažnija pitanja oko skrbi za teške invalide treba rješavati u što kraćem vremenu. Županijski stožer će, prema toj odluci, predložiti ljudi koji će biti kvalificirani kao skrbnici-roditelji ili članove obitelji, koji će od države

dovoljno novca da se u cijelosti posvete skrbi za svoje invalidne ukućane.

Kako je istaknuo Kostović, predstavnici HVIDRE požalili su se na sporost u rješavanju problema, bilo je govora o izgradnji stanova od strane Ministarstva obrane na području Šibenike, a nazočnima je objašnjena i svrha Programa socio-psihološke pomoći za nepokretne invalide domovinskog rata, u sklopu intenzivne medicinske njegе, prema modelu koji je usvojila Vlada RH.

Na sastanku s Jurasom i Kostovićem bili su nazočni članovi Operativnog stožera Šibenke, upotpunjeni s liječnicima i psihologozima, zaposlenici HV, policije, predstavnici Uprave za skrbe, kao i predstavnici udruge koje su članovi Županijskog stožera. Na pitanje novinara hoće li se pokrenuti postupak revizije invalidnosti, Kostović je odgovorio da to još nije učinjeno, ali i napomenuo da su nužnost revizije istaknula već neka ministarstva, kao i same udruge stradalnika i HVIDRA. Što će biti sa stanovima

ma domovinskoga rata na području RH. Ministarstvo obrane potpisalo je ugovore za 61 stan za stradalne domovinske županije. Prema kritirijumu o dodjeli stanova na prvo su mjestu borci gardijskih brigada i specijalnih postrojbi HV, kao i krovni potrebiti za funkcioniranje sastava Ministarstva obrane i Glavnog stožera HV — istakao je Juras.

Govoreći o grobnicama za poginule hrvatske vojnike, Josip Jurčić kazao je da će Ministarstvo obrane nakon što Šibenika određe prostor na gradskim grobljima, financijski pomoći da grobima poginulih izgledaju kako i dolici poginulim hrvatskim vojnicima.

Što je bio motiv da se o toliko važnim socijalnim i političkim pitanjima raspravljaiza zatvorenih vrata — upitani su Kostović i Juras. — To nije odluka donesena iz nekog posebnog razloga — kazao je Kostović — jer, znamo da se sjednice Glavnoga operativnog stožera za stradalne održavaju uz prisutnost javnosti. Zato smo i održali ovu konferenciju — kazao je Kostović i Juras boravili su i u Skradinu, svrhom da se problemi u tom kraju na prvoj crti bojničke, izravno prenesu predsjedniku Vlade RH Nj. k. Valentiću, koji zbog zauzetosti nije osobno mogao posjetiti to područje. Namjera je ne samo obnoviti porušeno, već u te krajeve vratiti život i ljudi, sukladno političkom Ureda za prognanike i Ministarstvu obrane.

Josip Jurčić upitan je što Vlada namjerava s nekadašnjim Domom JNA na Poljani. — To je vlasništvo Vlade, s kojim raspolaže i upravlja Ministarstvo obrane. Ministarstvo obrane tu zgradu može Šibeniku dodjeliti na korištenje, ukoliko je potrebno, i na 200 ili 300 godina. Ne može se otiduti niti prodavati, a službenoga zahtjeva od Šibenike za korištenjem Domu JNA još nema. Bilo je razgovora o tome, a Ministarstvo obrane uvijek stoji na raspolaganju Šibenici — kazao je Juras.

B. PERIŠA
(Snimio: V. POLIĆ)

PRIČA O BOGATOJ I LIJEPOJ UDOVICI

U ŽARIŠTU

Povijesni dogadaji sudobnosne su odrednice koje usmjeravaju razvoj situacije na određenom prostoru. Konačnu ocjenu o ulozi tih dogadaja deje vrijeme, a kako ono obično nadmešuje vijek jedne generacije, to onda nadolazeće generacije uz pomoć povijesti ocjenjuje prethodne i uči na njihovim greškama. Nije, međutim taj slijed smo puki zbir grešaka ili pravih potenza, ima nešto što se kao kontinuitet provlači, to je one potka, odnosno temelj na kojem sve počiva. To je sama filozofija življena, mnogo dublja i postojanja od relativnosti dogadaja na površini.

Sada već davnih sedamdesetih u jeku »proletarnog« zanosa o hrvatskoj slobodi i samostalnosti, sjećam se jednog razgovora s mudrim starijem o tom pitanju. Što mislite dle

»modernog vode europskih Muslimana«. Crna Gora i Vojvodina su trajno ostale u sastavu »matične države«, Makedonija i Kosovo su nešto sasvim novo.

A udovica, bogata i još uvijek lijepa, ali daleko i od pomisli na brak. Porasli su joj sinovi, nisu više maloljetnici kojima trebaju tudini kao tutori. Naprotiv, nesretni i krvavi brak i sve nevolje koje su s majkom u njemu prošli, učinile ih mnogo zrelijim i odraslim nego njihove vršnjake što su uz oca rastli. Situacija se do te mjeru promjenila da ni kumovi nemaju obrazu otvoreno i odlučno zagovarati brak, nego nagovaraju Kopata iz Egipta da diplomatskom mudrošću primiri sinove dok se ne nađe neka nova formula za »mirno rješenje sukoba na tlu bivše Jugoslavije«. Neki novi Pribićevići, samo daleko politički nepismeni, čekaju svojih pet minuta da odu na novu konstituantu pa makar i kao predstavnici neke autonomije ili federalne jedinice iz Hrvatske.

Novost je i u tomu što je dio Hrvatske pod vojnom čizmom srpskih pobunjenika, ali ni na slobodnom dijelu Hrvatske nije više bez vojske i oružja. Stoljećima su tude vojske s tudim znamenjem određivale pravdu po njenim prostorima.

Ovaj bistri samouki starac je kroz život prouknio u samu bit, njegovu prosudbenu nisu pomračili brojni dogadaji što su od 1918. do tada protutnjali ovim prostorima. Nije ovo bila samo njegova misao i spoznaja, nju je u globalu shvaćao i nosio u sebi hrvatski narod, samo što ju je on tako kretko i silikovito izrekao. On je dosegnuo bit, sam hrvatski puk je neprekidno bio svjedok da Jugoslavija nikada nije bila njihov izbor, nego posljedica nesretnih okolnosti. Sjetimo se same dogadaje iz listopada, studenog i prosinca 1918. Kako su samo lukevo igrali »kumovi« kroz tobožnje konstituiranje države Slovenaca, Hrvata i Srba na prostorima Slovenije, Hrvatske i BiH sa sjedištem u Zagrebu. U isto vrijeme Vojvodina (južna Ugarska) i Crna Gora bezuvjetno se pripravaju Kraljevini Srbiji. O Makedoniji nema ni zbara, tako da je Kraljevina Srbija u startu, prije udruživanja sa »zapadnim stranama« imala nadmoć i podršku saveznika i pobjednika u svjetskom ratu.

Cinjenicu da ni u tekvim uvjetima, gubitnici u ratu, pod ozračjem naivnog idealizma Jugoslavenskog odabara i u ambalaži države SHS sa sjedištem u Zagrebu, legitimni predstavnici većine hrvatskoga naroda nisu pošli na Konstituentu 1. XII. 1918. Beograd su otigli predstavnici Srba iz Hrvatske na čelu s Pribićevićem, regionalisti i kasniji orjunaši te korumpirani ministarskim foteljama ponudeni predstavnici i Slovenije i BiH. Nikada ne smjeli zaboraviti »prosinacke žrtve«, dogadaje toga kognog prosinca 1918. kada su »bogatu i lijepu udovicu«, okruženu svitom, na silu gurnuli u Karadordevićev dom. Sve smo ovo, netko više, netko manje, učili iz povijesti, no sada su nam potrebni kao iskustvo i pouka.

I još nešto, i najlukaviju diplomaciju blva nemoćnom pred narodom koji nema izbora. Hrvatska je i ovim otkazom pokazala da nema dvojbe oko hrvatske nezavisnosti.

Ivan BURIĆ

Vladini dužnosnici u Skradinu
**SLIJEDI
BRZA
OBNOVA
PORUŠENIH
SELA**

Što je isto, a što nije 1995.? Isti su ostali samo kumovi i mlađenje, a samim time i namjere da u kakvog takvog formi održi brak. Nema Korošca u Sloveniji, niti volje da sudjeluje na piru. Nema ni Mehmeda Šaphe u BiH. Babo je potrošio kredit,

DALMATINSKA AKCIJA PRVI PUT U ŠIBENIKU

ZAGREBAČKA REGIJA NE SMJE BITI PRIVILEGIRANA U ODНОСУ NA DRUGE SREDINE U HRVATSKOJ!

Samo Zrmanja može Zadru donijeti vodu

Dr. Mira Ljubić-Lorger, predsjednica Dalmatinske akcije održala je uutorak javnu tribinu pod nazivom »Dalmacija i regionalizam«. To je prvo predstavljanje te stranke u Šibeniku, a tom je prigodom predstavljen i Gradski odbor DA za Šibenik, osnovan nedavno, na čelu s Boškom Baranovićem.

Dr. Mira Ljubić-Lorger u svome je izlaganju u najkraćim crtama iznijela osnovna načela regionalizma — koji je, istaknula je, priznat u modernoj Evropi, i prihvacen način uređenja mnogih država.

Drugim riječima — objasnila je dr. Lorger, regije postoje unutar neke države i izražavaju nužnost da se bude zajedno, ali sa poštivanjem određenih specifičnosti svake od njih. To podrazumijeva natjecanje među regijama, a ne netrepljivost — podvukla je dr. Lorger i spomenula primjer zagrebačke regije, koja, prema njenoj mišljenju, ima povlašten i izdvojen položaj. DA borit će se za Dalmaciju koja će se razvijati pod jednakim uvjetima. Prema njenoj ocjeni, Dalmacija je među rijetkim područjima u Hrvatskoj koja je ispravno shvatila antifašizam. Kako u prošloime ratu, tako i u ovome, domovinskog, a DA ne samo da će se boriti protiv velikosrpskog fašizma, već i protiv svakog pojedinačnog, naglašeno je, slučaja fašizma na hrvatskoj političkoj sceni. I tržišna privreda izbor je DA i Hrvatska mora ići u brzu i djeletvornu privatizaciju — devedeset posto neefikasnog gospodarstva u vlasništvu je države — bilo je mnogo pljački, a veliko se bogatstvo sačupilo unutar uskih obiteljskih kru-

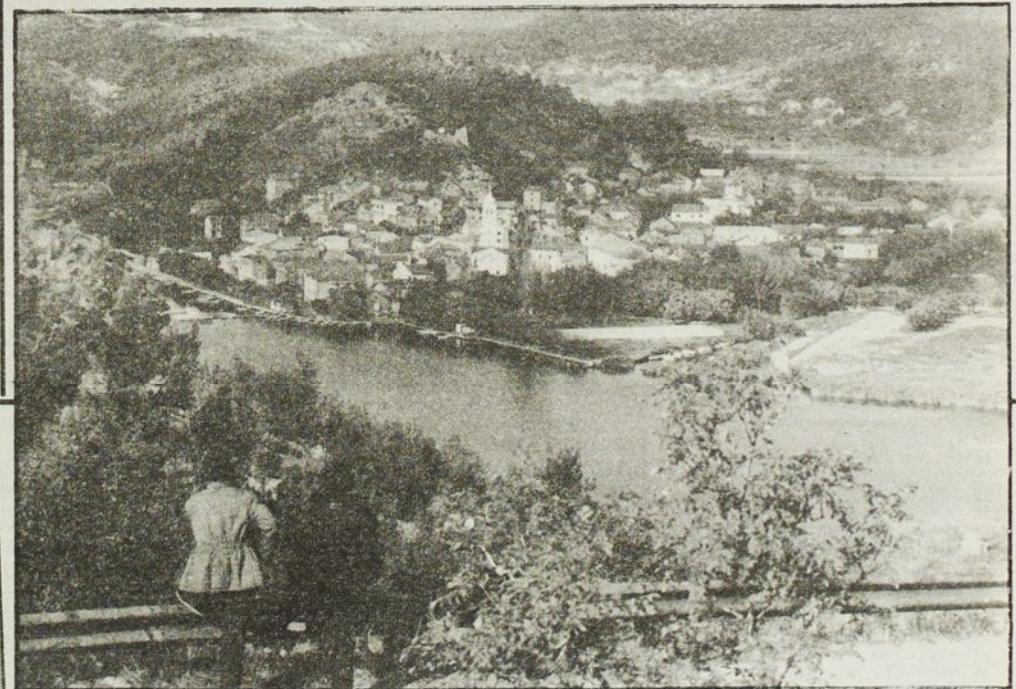
PROFOR ili ne — treba razgovarati jedino o tome hoće li se prognanci vratiti kućama i hoće li Hrvatska u skoroj budućnosti imati rat ili mir. Obeshrabruje i pasivnost hrvatske diplomacije — naglašeno je, koja nije uspjela za otkazivanje UNPROFOR-u pridobiti neku od svjetskih država za saveznika — niti u Europi, niti u svijetu.

O tim pitanjima, nažalost, Sabor nije imao prilike raspravljati, a odlazak UNPROFOR-a ne znači i povratak prognanika kućama. Govoreći o prilikama u Dalmaciji, dr. Mira Ljubić-Lorger istaknula je krajnje loše prilike u dalmatinskim bolnicama, koje su, ustvari, ratne bolnice. »Istina je da ljudi umiru po bolnicama jer su standardi drastično pali, istina je da je sve manje kvalitetnoga zdravstvenoga kadra, ali da to nisu krivi ljudi u dalmatinskim bolnicama, već bahtost hrvatske Vlade i ministra zdravstva Andrije Hebranga, koji nije prihvatio amandmane DA da se umjesto bacanja novca na luksuz, određena sredstva usmjeri na poboljšanje standarda u dalmatinskim bolnicama« — kazala je dr. Lorger. Iako je tema tribine »Dalmacija i regionalizam« nesumnjivo zanimljiva, na ovome skupu nije se mogla iscrpiti, osim u najosnovnijim crtama. Brojnu publiku u Šibeniku više su zanimala pitanja nakon kojih je čelnica DA trebala dokazivati hrvatsvo svoje stranke — pa motto »tri dalmatinska lava«: »Bogata Dalmacija u moćnoj Hrvatskoj! Šibenčanima nije bio dovoljan da bez sumnji u »dalmatinski separatizam« — razgovaraju o regionalizmu.

B. PERIŠA

gova. Pri tome su radnici obespravljeni, a novi Zakon o radu oduzima im čak i pravo na štrajk — naglasila je dr. Lorger.

Govoreći o otaku mandata UNPROFOR-u, dr. Mira Ljubić-Lorger iznijela je stajalište Udruge regionalnih stranaka u Hrvatskoj, kojoj trenutačno predsjeda DA. Kako je kazala, manje je važno odlazi li UN-

Prvi put od početka rata u Skradinu je, nakon glavnoga tajnika HDZ-a Zlatka Cankuge, boravio jedan potpredsjednik Vlade Republike Hrvatske. Bio je to prof. Ivica Kostović. Cilj njegova posjeta bio je prije svega potreba izravnoga uvida u stanje u rubnim selima skradinske općine koja su teško stradalna od četničke agresije. Nakon toga uvida, kako je i sam potpredsjednik kazao, trebaju započeti aktivnosti na bržoj obnovi sela Bičine i Dubravice te samoga gradića Skradina što će rezultirati i povratkom onih stanovnika u te krajeve koji se još zbog socijalnih razloga nalaze po hotelima sa statusom prognanika. Te akcije uključuju su u program Vlade Hrvatske u obnovu stradalih krajeva onako, kako je to već krenulo u selima miljevačke zaravni.

Potpredsjednik je Vlade na skupu sa Skradinjanima i čelnicima okolnih okupiranih općina, Drniša i Oklaja obe-

čao i brzo povratak prognanika u njihova mjesta i to još tijekom ove, 1995. godine. Nazočni Drnišani na tome skupu zaplijeskalni su Vladinu dužnosniku kada je kazao kako će se i oni za to vrijeme vratiti u svoj Drniš.

Vlada Republike Hrvatske, naglasio je tom prigodom g. Kostović, osigurala je sredstva za obnovu porušenih se- la na način da će se državnim novcem kuće osposobiti za stanovanje, a ostali dio sredstava namaknut će se povoljnim kreditima domaćinstvima koja obnavljaju ili nanovo grade svoje oštećene ili porušene kuće. Uvjet je za to, istaknuo je Kostović, da se čim prije u ta sela vrati i sve radno sposobno pučanstvo, a Vlada će potaknuti i programe maloga gospodarstva u mjestima drniške, skradinske i oklajske općine. Poseban je naglasak stavljen na nužnost brže obnove povijesnoga i kulturnoga blaga u teško stradalome Skradinu.

J.Č.

**RADIMIR ČAČIĆ, PREDSEDNIK
HRVATSKE NARODNE STRANKE
BORAVIO U ŠIBENIKU**

Z bog neprilika na putovanju od metropole do Šibenika, predsjednik HNS-a, Radimir Čačić sa suradnicima nije mogao održati zakazu tribinu za javnost u Krešimirovom domu u utorak, 24. siječnja. Tribinu je održao, uz nazočnost članova stranke, simpatizera i značajnijih, sljedećeg dana, u srijedu. No, kako je to i bilo dogovoren, nakon obilaska branitelja u skradinskom zaledu, razgovarao je s čelnim ljudima grada Šibenika i Županije. Upoznao se, tom prigodom, dodatno, s nizom sasvim konkretnih i životnih pitanja koja tište ovaj grad i Županiju. Njegov boravak u Šibeniku ove srijede iskoristili smo i za razgovor o temeljnim pitanjima koja -muće- državu Hrvatsku. Pitanja su, više ili manje, uobičajena, a odgovori s pozicijom i uvjerenjem Hrvatske narodne stranke, te g. Čačića osobno.

● Krenimo od aktualne političke situacije u Hrvatskoj, o kojoj ste, među ostalim, i govorili Šibenčanima. Kakav raspislet događaja u Hrvatskoj očekujete s ozbirom na to da je predsjednik Tuđman, a ima potporu Sabora i naroda, otkazao »gostoprîmstvo UNPROFOR-u? Jasno li sade blize ratu ili konačnom, kako se to po medijima »provlači«, trajnom miru?

— Pa, sigurno smo blize ratu nego što smo bili do jučer, ali smo i blže rješenju nego što smo bili do jučer. Dakle, to je politika visokog rizika. Ako me pitate jesmo li blže ratu ili miru u odnosu na jučer ili ako me pitate da li smo blizi ratu ili miru, u relativnom odnosu danas, onda mislim ipak da smo blize miru i da ta deklarirana politika hrvatska, državna, mirovostva, nije samo deklaracija nego da je i suštinski takva. Nažalost, ocjena je HNS-a, da je ta vrsta politike dovela i do jedne negativne komponente, a to je nedovoljno jačanje oružanih snaga Hrvatske.

● Budite konkretniji! Na što ciljate?

— Na orientaciju, isključivo, na mirnu opciju i na dogovor s Miloševićem. Pouzdanje u to da će do dogovora doći, da će doći do međusobnog priznanja Hrvatske i SRJ. Prema stavu HNS-a to je samo preduvjet, ali ne i rješenje srpskog pitanja u Hrvatskoj, te uvjerenja da će to priznanje roditi nekom vrstom automatizma i polučiti mirnu reintegraciju »krajine«. Ta vrsta politike je, po nama, uvjetovana i jedan, nedovoljno ozbiljan i materijalno potkriveni stav o potrebi jačanja oružanih snaga.

Jaka vojska — najbolja mirovna podloga!

● Znači li to da VI i stranka na čijem ste čelu ne vjerujete u mogućnost mirne reintegracije trenutno okupiranih hrvatskih prostora?

— Mi smo, svakako, za mirni put i držimo da je to moguće rješiti na taj način. No, isto tako držimo da je za »mirni put« najkvalitetnija podloga jaka vojska. Dakle, da bi mirovna podloga bila ozbiljno shvaćena, uputno je imati ozbiljne vojne snage. Konkretno, ako do reintegracije ne bi došlo ili ne bi moglo doći mirem putom, ondje je jasno da bi ta vojna snaga to mogla i morala rješiti drugačije.

● Držite li da će zbijanja u Rusiji imati utjecaja na rješavanje cijelokupne problematike na prostoru bivše Jugoslavije, pa tako i u Hrvatskoj?

— Hoće, kako ne. Ta zbijanja u Rusiji već i danas imaju utjecaja na zbijanja u nas. Ruska strana je izgubila uvjerenjnost, vjerodostojnost velikog partnera i u tom velike sile koja se zalaže za mirnu opciju rješavanja problema. Propovijedati mogućnost mirne reintegracije u Hrvatskoj, a ona nije niti federalacija, niti konfederacija, a s druge strane oružanom silom rušiti i vratiti pod svoju suverenitet područje jedne od federalnih jedinica Rusije (Čečenija), u cjelini ukazuje na dvojnost ruskog pristupa kako na međunarodnom tako i na unutrašnjem planu. U cjelini gledajući, to ukazuje i na ukupnu međunarodnu politiku na tom planu. Dakle, kriteriji su očigledno vro dvojaci. Nastavak takve ruske politike će, svakako, imati utjecaja na globalnu svjetsku politiku. Posebno na Europu i, da tako kažem, crtu razdvajanja Istoka i Zapada na kojoj se mi nalazimo.

JAKA VOJSKA - NAJBOLJI JAMAC MIROVNOJ PODLOZI

U tom smislu, sva zbijanja u Rusiji, premda je hladni rat završen, mogu biti dragocjena za nas jer će se interesi zapadnog svijeta na toj crti, dakle kod nas, jače zaštiti.

Politika ciljanih programa

● Vratimo se stranci na čijem ste čelu. Prije Vas bila je to dr. Savka Dabčević-Kučar. Bila je, i ostala politička karizma od sedamdeset i prve. Vi ste »uzeli« njezinu mjesto! Daleko ste mlađi od nje. Što to u djelovanju stranke znači? Dolazi li novo »doba« za HNS?

— Ja bih rekao da mi postajemo stranka koja ima svoj moderan pristup, a imala ga je i sa dr. Savkom na čelu. Sada to operacionaliziramo svojim konkretnim djelovanjem. Pojačavamo, kazao bih, svoju fisionomiju stranke, napuštamo bljedilo i sivilo jedne sklonosti i nastupe koji je svima prihvatljiv. Postajemo puno manje simpatična stranka, ali se nadamo da ako budemo pet puta manje simpatični da ćemo na izborima dobiti dva puta više glasova. U političkoj žabokrećini u kojoj se Hrvatska danas nalazi, naravno da pomicanje lijevo ili desno izaziva određene otpore u odnosu na ukotvljene, ko-

U regionalizmu na političkoj pozornici Hrvatske mogao bih ispričati cijelu priču. No, ipak ću biti kratak. Stav je HNS-a da se Hrvatska ne dijeli na regije, već da se Hrvatska sastoji od regija i upravo njezina regionalna struktura je bogatstvo ove zemlje. Niti politički, niti povijesno, niti kulturno te regije nisu izvan cjeline Hrvatske. Naprotiv, cjelina Hrvatske se sastoji u zbiru i međusobnom utjecaju tih regija

motnih subjekta s jedne (lijeve) i druge (desne) strane. Mi ocjenjujemo, dvjetno rečeno, da su desno od nas HDZ i HSP, a da su lijevo od nas HSLS, HSS i SDP. Namjeravamo čvrsto pozicionirati svoju centralističku ulogu, naglasiti nešto što, po meni do sada nismo dovoljno govorili, a to je politika ciljanih programa i zadataka, prvenstveno na gospodarskom planu.

jedinac, na kraju. Mi smatramo da srednji sloj postoji, ali isto tako da smo mi do danas progurali svoju šansu iz niza razloga. Srednji sloj postoji, ali Hrvatska ga zbog načina mišljenja nije do danas iskoristila. S obzirom na potencijale nekada smo bili desetak godina iznad Istočne Europe. Danas smo deset godina iza njih. Zašto? Pa, čini

arpskom dogovrom, iz dijela Hrvatske koju mi, a ova Županija je u tom položaju, proživljavamo i živimo kao zatočenici. Mislite li da država dovoljno pomaže našoj Županiji i njoj silčnim?

— Mislim da država tu nema jednostavnu stratešku, te da nije pokazala dovoljno pameti i sposobnosti, ne zato što ne bi htjela pomagati, već stoga što nije uspjela osmisliť nošenje, ravnomjerno, ratnog tereta. Ako za to nema dovoljno sposobnosti država, onda je na sredini, a radi se sada i Šibeniku i ovoj Županiji da nametne svoje interese državi. Teško je, vjerujte, kriviti samu jednu stranu, ali da se nedovoljno do danas činilo to je potpuno jasno i vidljivo.

Hrvatska nije spremna za rat i ne bih preporučio velike nade nikomu. Ništa se, bitnijeg, slijedić nekoliko mjeseci neće dogoditi

● Da ste jedan od čelnih ljudi gradske ili županijske vlasti što biste prvenstveno tražili od Vlade?

— Tražio bih mogućnost formiranja posebnog fonda za poticanje razvoja malog i srednjeg poduzetništva pod europskim uvjetima.

Dovoljna doza političke pamet?

● Vama iz Varaždina je o tomu, možda, lakše govoriti, nego nama ovdje. Dodamo li k tomu i činjenicu da ste vrlo uspješan poduzetnik, pretežni vlasnik CONINGA, te zajedno s tom tvrtkom osnivač i pretežni vlasnik CROATIA AIRLINES-a, što tako poslovni čovjek i čelnik jedne oporebene stranke možete kazati o, nazovimo ga »šibenskom gospodarskom sindromu«? TEF je, odlukom Vlade ugašen, TLM ćeće restrukturiranje?

— Da je 40 milijuna maraka, koliko sam informiran, što je dug TEF-a, bio fond koji bi bio ponuden kada dugoročno poticanje proizvodnje, obrta i malog poduzetništva na ovom prostoru, izvezvi pri tomu turizam i trgovinu, mislim da se tim ljudima mogla osigurati

RAZGOVOR

Na što »miriše« paket konfederacije

Hrvatska narodna stranka je stava da je konfederacija s Bosnom i Hercegovinom nešto što Hrvatskoj ne treba, ta da je konfederacija nešto što nas stavlja u zamku nevje Jugoslaviju. Sve bi se to, gledajući prirodna prava, moglo staviti u celoto. Samo, u međunarodno priznatom granicama, Bosna i Hercegovina je jedan oblik konfederacije. Jedan aspekt zgodan pastot na kojem bi se moglo, kompjutno, naplatiti »Jugoslaviju«. Hrvatska u konfederaciji a bosansko-hrvatskoj konfederaciji, a ona u konfederaciji s bosanskim Srbinima, a oni u konfederaciji s Jugoslavijom! Dakle, jedan paket koji zastupa pravile ne miriše. Dakle, HNS je stava da konfederacija s Bosnom i Hercegovinom nije dobro za hrvatsku državu i hrvatski narod, da to implicira i Šibeniku po mogućnost zadržati hrvatski narod u Bosni i Hercegovini, te hrvatski narod — posebno — u srednjoj Bosni. Gračka forma čvrstog vojnog saveza između Bošnjaka i Hrvata, te i u gospodarskom smislu, protko robe i kapitala je dobradolje i prihodno, ali samo do razine koju danas ima Europačka zajednica.

● I u toj zajednici ima tvoj konfederacijski element?

— Da, ali ne na način kojeg lovi danas prezentiramo i na koji nismo se to pokušava od hrvatskog državnog vrha realizirati.

● Što bi to onda po Vama redalo Hrvatsku i Bosnu i Hercegovinu u međunarodno priznatom državnom granicama, ako je HNS proti konfederacije s tom državom?

— Makšimalno, apon, pretežnici HNS-a, ova država črštan u međunarodno priznatom granicama trebala bi biti podržana hrvatskom narodu u Bosni, gospodarske, vojne i sveake druge narave, i s podrškom bosansko-hrvatskoj federaciji. Za to se zatajemo!

sigurna egzistencija. Dakle, radi se o strateškom promašaju i države i lokalnih vlasti.

● Koliko šibenska podružnica HNS-a može pomoći ovoj Županiji da izđe iz gospodarskog kolapsa?

— Šibenska će podružnica HNS-a inicirati upravo na gospodarskim pitanjima o kojima sam govorio. Veliki giganți, koji su danas upitni, nisu samo pojvani u Šibeniku. Imate ih i u drugim gradovima Hrvatske, njihovo dugogodišnje postojanje formira ne samo strukturu mišljenja upopće, već i političko mišljenje, a prema tomu se formira i naselje, struktura stanovništva, infrastruktura itd. Politika same podružnice u Šibeniku stoga mora ići upravo u smjeru poticanja razvoja i ozdravljenja srednjeg sloja.

● Je li dovoljno snažna za takav poseo?

— Mislim da je ona snažnija nego što mislimo i držim da se u Šibeniku i ovoj Županiji može ostvariti daleko veći utjecaj HNS-a. Sastavni konkretni ocijenimo li da je to za ovu sredinu dobro mi možemo »rušiti«, kad god hoćemo, i gradonačelnika i Županu. Tu ne straćemo, niti govorimo o tomu tko je oporba a tko nije. Govorim sada o našoj osnovnoj liniji da se država treba sastaviti na čelničkoj liniji, a da se na lokalnoj razini mora voditi računa o interesima građana. Dakle, ne »rušiti« nekoga zato što je član HDZ-a, liberala ili neke druge stranke, već zato što nije kvalitetan. Ako jest treba mu pomagati.

● Što ne zamjerate stranci na vlasti?

— Ono što ne zamjeram stranci na vlasti dovoljna je doza političke pamet da shvati svoju potpunu kritičku poziciju u odnosu na Bosnu i da izvrši taku kopernikanski obrat potpisom Washingtonskog sporazuma, bez obzira na to što ona tvrdi da je to kontinuitet politike. Međutim, to je potpuno suprotno, jer da smo politiku suradnje s Bošnjacima vodili od prvog dana, danas bi situacija u odnosu na srpskog agresora bila potpuno drugačija. No, kada se greška prizna i to je u redu. Mi politiku suradnje s Bošnjacima podržavamo.

Razgovarala:
Katarina RUDAN
Snimio: V. POLIĆ

TKO JE KOMU BLIŽI

U odnosu na HDZ bitno se razlikujemo u tomu da su oni išli na klasični način sprege vlasti i pojedinca, brkanja javnog i privatnog interesa. Drugim riječima, transformirajući što više u uski krug džepova bogatstava ove zemlje! Upravo stoga naglašavamo ono što se zabilježilo i što se zbilje u procesu privatizacije. HNS nema koncept da 99 posto tzv. društvenog vlasništva mora imati »raju«, a jedan posto bogati. Mi inzistiramo na konceptu narodnog kapitalizma. Dakle, srednji sloj, malo obrištvo, male tvrtke, male poduzeća. U odnosu na liberalne, držimo da oni tomu ne pridaju dovoljan značaj. Ukoliko ga i pridej, onda su bliži HDZ-u, nego nama.

● Ima li u Hrvatskoj tzv. srednji sloj danas? Pitam Vas to stoga što je upravo HNS jedna od onih stranaka koja ima podstavni primjedbi na proces privatizacije u Hrvatskoj, a uz to i VI ste jedan od onih koji pripada višem sloju?

— Latentno, srednji sloj u Hrvatskoj postoji. Spomenut ću Češku. Tko je stvorio nacionalno bogatstvo te države? Ljudi te države i njima je to priznato! Radi se o priznanju te činjenice. Tamo nitko nikomu nije ništa poklonio. Naprotiv, ljudi su to u Nacionalno bogatstvo stvorili i to je priznato. Slična situacija je i u nas. Samo, vidimo kako se sve to odvija i što se zbilje. Igra se igra koja omogućuje prelijevanje u nekoliko uskih, privatnih džepova i to u sprezi, banka, politika, podobni i po-

mi se da mi tom tzv. srednjem sloju ne dajemo šansu jer ga se država boji.

Ništa nije slučajno!

● Zašto bi ga se bojalo jedna moderna, demokratska država kakva je Hrvatska? Zbog čega strahujući od poduzetništva i tog latentnog srednjeg sloja?

— Srednji sloj, nesumnjivo postoji, i mi ga nismo iskoristili. Potencijal tog sloja je i dalje tu. Država mu, mislim, svjesno ne daje šansu jer misli da je on opasan, gospodarski nezavisan. Niže slučajno što je stranka na vlasti gužbila gradove, a dobivala područja u ratnim zonama. Za to ima puno razloga.

● Da, VI dolazite iz onog dijela Hrvatske koji nije izravno zahvaćen

GOJISLAV KRNIĆ, DIREKTOR d.d. »IZGRADNJA« ŠIBENIK

PRAVE RADNIKE ĆEMO DOBRO PLAĆATI

Pred šibenskom »Izgradnjom«, koja je danas privatizirana, ove godine je pedeseta objetica postojanja. Za sve ovo ratno vrijeme tako, uspjeli su preživjeti neovisno o činjenici da poslova u građevinarstvu, značajnih i većih, i nije bilo. Ipak, tijekom prošle godine u odnosu na 1993. godinu bilježi pomak i to u prodaji građevinskog materijala. Tijekom 1994. godine su iz kamenoloma »Vukovac« (na slici) prodali 50.731 kubični metar tucanika, što je gotovo 28 posto više nego prethodne godine. Tijekom 1993. godine proizvedeno je i prodano 4458 kubičnih metara betona, a devedeset i četvrti gotovo 110 posto više.

Što kazuju ti podaci, upitali smo Gojislava Krnića, direktora d.d. »Izgradnje« Šibenik.

To znači da ima određenih aktivnosti i da graditeljstvo pomalo izlazi iz »sna«. Uz navedene podatke, osim sitnijih poslova koje smo imali, našestvuju da smo radili i za marinu »Frapa« u Rogoznici, za marinu u Tribunjima, te građevinski materijal za most preko Čikole. Premda je bilo određenih aktivnosti, devedeset i četvrti ipak ocijenjen kao jednu od teških godina za nas, premda je ona bila korak naprijed u odnosu na 1993. godinu, kazuje Krnić.

Prema svemu sudeći ova poslovna godina bi za »Izgradnju« i njezine djelatnike trebala biti uspješnija od prošlih godina. Zašto?

Pa, krajem prošle godine sklopili smo ugovor s Ministarstvom obrane RH o izgradnji stanova za obitelji poginulih branitelja i invalida domovinskog rata. Riječ je o 39 stanova u objektima na Meterezima koje smo mi počeli graditi za tržište još prije četiri godine. Dakle, i to će graditi oživjeti. Svi ti ugovoreni poslovi donijet će »Izgradnju« od 6 do 7 milijuna DEM. Rokovi za za-

ugovor s Ministarstvom obrane RH o izgradnji stanova za obitelji poginulih branitelja i invalida domovinskog rata. Riječ je o 39 stanova u objektima na Meterezima koje smo mi počeli graditi za tržište još prije četiri godine. Dakle, i to će graditi oživjeti. Svi ti ugovoreni poslovi donijet će »Izgradnju« od 6 do 7 milijuna DEM. Rokovi za za-

vršetak radova su dogovoreni i sve moramo napraviti tijekom 1995. godine. Očekujemo također da će se, uz najavljenje investicije, početi i s izgradnjom zgrade kirurgije, te da ćemo i tu imati posla. Aktualizirat će se ove godine i nastavak gradnje poslovnih prostora i garaža na Vidicima, a očekujemo da će biti i drugih poslova.

Vapimo za građevinskim radnicima

»Izgradnja«, ustvrdit će Krnić, u svoj ovoj gospodarskoj nedaci ipak uspijeva. Drži da do pomača dolazi i da je pred ovom Županijom, te poduzećem na čijem je čelu, značajnija investicijska i poslovna aktivnost. Jedan od ključnih problema koji ih trenutno muči je nedostatak kadrova. Na prostoru vaze za zidari, tesarima i uopće građevinskim radnicima. Danas imaju 253 zaposlena radnika, ali, s obzirom na ugovorene poslove potrebno im je još oko šezdeset novih radnika. Pokušali su, kaže Krnić, zajedno sa Zavodom za zaopštijavanje animirati nezaposlene, prekvalificirati ih. Nije išlo. Kako će onda doći do potrebe radne snage?

Činjenica je da radnici u građevinarstvu nisu adekvatno nagrađeni, jer plaća za rad u tako teškoj branši u visini od 350 DEM (u što je sada uključen i topni obrok) nije primamljiva. No, ovom prilikom tvrdim da ćemo prava radnike i platiti. Posla će biti za sve koji znaju i hoće raditi, a mislim da plaća za takav rad — uvajavajući okolnosti u kojima živimo do 1000 DEM je stimulativna. Mi smo, inače, u zadnje četiri godine promijenili način stimuliranja i nagradjivanja rada. Tako ćemo, a pogotovo sada kada je poduzeće privatizirano, i nastaviti. S obzirom na to da u Županiji imamo više od sedam tisuća nezaposlenih, mislim da će to biti izazov. Zašto bismo tražili radnike izvan Županije, ako ih imamo i previše na Zavodu za zaopštijavanje, upit će Krnić.

Posebno građevinara jest težak, ali ako je taj isti posao valjano vrednovan i da pojednostavimo, dobro plaćen, zašto ne ići u građevinarstvo?

K. RUDAN

ŠIBENSKA POSRTANJA U GOSPODARSTVU

TKO ĆE PONIJETI NAŠ KRIŽ

Nesrećan izbor nove lokacije za industriju

Prije 15 ili 20 godina — tražeći rješenje — netko je spomenuo mogućnost da se šibenska nečista industrija preseli na nov lokalitet PODI. Nije isključeno da je taj prijedlog učinjen smislijeno, kako se ništa ne bi dogodilo, jer tako težak »zalog« šibensko gospodarstvo ne bi moglo progutati ni u dobrim vremenima. Tako je sve ostalo po starom. PODI su udaljeni od centra grada oko 14 km. Kamenit je to kraj, valovita visoravan na oko 1000 m nadmorske visine, s malo vegetacije i oko 7 km udaljen od morske obale. Kad bi — kao nekad — država krenula u izgradnju nekog kombinat, velikog kompleksa, možda bi to i moglo zaživjeti! Pred dvije godine jedan domaći investitor započeo je u blizini Tvornice aluminija graditi pogon metalne galanterije. Općinsko poglavarstvo zaustavilo je gradnju i uputilo investitoru da gradi na lokaciji PODI. Budući da tamu nema nikakove infrastrukture, nije mu to bilo moguće. Tako je Šibenik ostao bez oko 200 zaposlenih. Tamo bi bili upućeni i eventualno drugi investitori, ako bi se pojavili. Taj stav se odlučno provodi.

Sad su naši poduzimljivi političari počeli zazivati državu da ona ovdje sagradi potrebnu infrastrukturu: cestu, vodovod, dalekovod s trafostanicom,

kanalizaciju, telefonske veze itd. Trebat će otkupiti zemljište, a trebalo bi odmah misliti i na neke zajedničke službe kao vatrogasnu zaštitu, ambulantu, pa i poneki stan. Slična je situacija bila kad su podzala Tvornica aluminija u Lozovcu, koja je bila nešto bliža Šibeniku. Ovakvo udaljenje prostor tražiće velike troškove i dobru organizaciju prijevoza radnika. Najneugodnija je pri tome činjenica da se danas još ne zna za koju i koliku industriju treba graditi infrastrukturom, pa naravno ni cijena te infrastrukture.

U nekoliko navrata vodile su se rasprave u gradskom i županijskom vijeću o ovom pitanju, koje obično završe u političkim vodama.

Kako napraviti prvi korak u oživljavanju?

Šibenik i nekoliko susjednih mjesnih udrugica teže turizmu (imaju za to dobro pretpostavku!) No, daleko je to još od situacije da možemo reći zbogom radu i proizvodnji; zanatstvu i industriji, da ih možemo na neki način »istjerati iz grada«, poslati dovraga! U turizmu se radi stotinjak dana u godini, a turizam može i grđno zakazati, kao što se upravo dogodilo. U ratu je znatno stradao i Tvornica aluminija u Ražinama. Prošle su tri godine od tih dana i tek prošlog ljeta iz tvornice se pojavio kratki

elaborat o mogućnostima da se u tvorničkom krugu interpoliraju novi, različiti proizvodni pogoni. U krugu tvornice stoji na raspolaženju neizgrađeno zemljište veličine 92.000 m², prikladno za različite nove objekte. Najveća je vrijednost tog zemljišta u tome što se na udaljenosti od samo nekoliko desetaka metara nalazi kompletna infrastruktura: vodovod velikog kapaciteta, velika trafostаница, velike skladišta goriva s topinama, ceste i željeznički kolosijek, najbliža željeznička veza s lucicom. Uvedene su zdravstvena i vatrogasnica služba, restoran i niz drugih objekata. Sve je udaljeno oko 5 km od središta grada. Kako je prestala proizvodnja aluminija (elektroliza), to je najvećim dijelom prestalo i aerozagadživanje.

Osim spomenutog slobodnog zemljišta u Tvornici se pojavio višak izgrađenih hala i manjih pogona, što bi se moglo koristiti za neku drugu proizvodnju. Neke od tih prostorija s površinom od oko 7600 m² ne traže nikakvu rekonstrukciju ni adaptaciju. Druge zgrade traže izvjesne adaptacije, a u njima ima oko 58.000 m² površine. Među ovim objektima nalaze se tri velike hale od po 17.000 m² svaka, opskrbljene svim mogućim energetima te dizalicama. Radi se o armirano-betonским konstrukcijama ispod 20 godina starosti.

Netko bi mogao kazati da je briga ljudi koji upravljaju Tvornicom hoće li sve to biti uključeno u proizvodnju ili će biti napušteno i zaboravljeno; hoće li se održavati, hoće li se obračunavati amortizacijom itd.

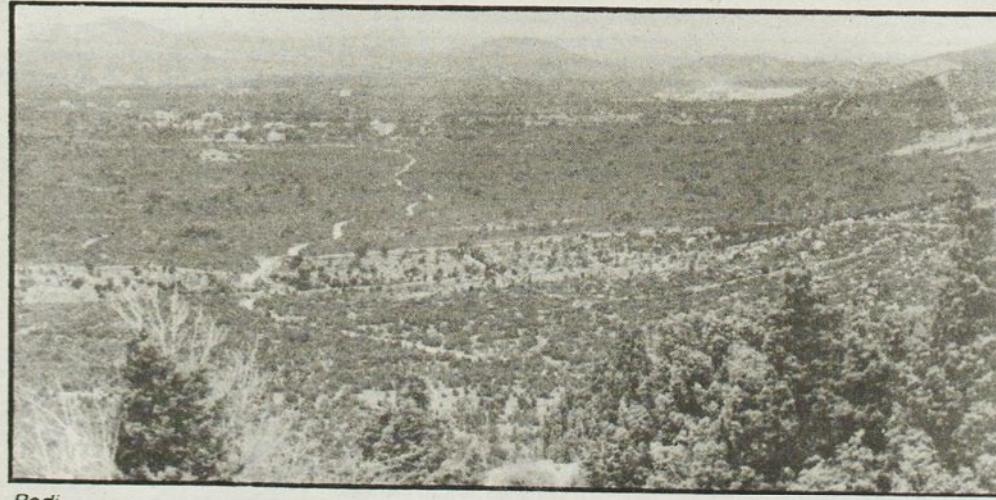
Tako, međutim, ne može govoriti ni Gradska ni Županijsko vijeće, a ni država, pa makar bila i bogata. Sve te vrijednosti ostaviti i poći graditi novo na drugom mjestu i pri tome gubiti dragocjeno vrijeme — zaista treba biti siromašan! Spomenuta informacija iz TLM-a mogla je biti izradena i ranije, a mogla je biti i solidnije obrađena.

Ozbiljan je tako nedostatak što se tim Elaboratom eventualnom novom partneru nudi i postojeća KANALIZACIJA, koja je zajednička za površinske vode, sanitarnе i otpadne vode iz proizvodnih pogona. Upravo je kanalizacija bila velika ljaga na imenu TLM-a, jer su se otpadne vode nepročišćene ulijevale u obližnje čisto more. Dok su zračna zagadživanja povremeno bila bez štete za grad (u slučaju povoljnog vjetra), dote su Zagadene vode bile trajno prisutne danju i noći, ljeti i zimi. I umjesto da iskoriste zaostao u proizvodnji i prisutne ljude te da razdijele ove sisteme, izrade pročišćivač za otpadnu vodu, dok bi se površinska voda vjerojatno mogla ispušтati u more i bez pročišćavanja (kiše ne padaju tako često, osobito ljeti), oni kao da za ovaj problem ne znaju, a to bi za novog investitora bila upravo nepremostiva za preka. Razumije se da na ovu područje ne može doći nikakva »nečista« industrija!

Elaborat je škrt i u ponudi za postojeće objekte. Pravna pitanja i odnosi uprće se ne spominju, ne zna se preferiraju li prodaju za gotovo, na kredit ili bi to unosili kao udio u novu organizaciju. Neki poslovan čovjek, ako bi potreban prostor dobio na kredit, mogao bi na tzv. lizing dobiti opremu, brzo je montirati i ući u proizvodnju u kratkom vremenu. Davanjem na kredit ili u najam ti bi objekti brzo zaživjeli i bili korisni i novom i starom vlasniku. Najviše onoj grupi od oko 8000 Šibenskih nezaposlenih, zatim gradskom proračunu, a onda trgovini i drugima.

Šibeniku je potrebna pomoć i sa strane, poglavito od države, koja se sigurno ne bi oglašila. Ovako, može nam se dogoditi kao Isusovim učenicima, kojima je jednom rekao: »Ne zname što molite!«

V. KULAŠ, dipl. oec.

Podi

STO DVADESET I PET GODINA KAZALIŠTA U ŠIBENIKU

Plafon kazališta — rad slikara Zuccera 1868. godine

UZ 70. GODIŠNJCU
MUZEJA
GRADA ŠIBENIKA

POČECI PRIKUPLJANJA ARHEOLOŠKIH SPOMENIKA NA ŠIBENSKOM PODRUČJU

Nastavljajući seriju napisu o historijatu arheoloških istraživanja na šibenskom području, ovaj ćemo se put osvrnuti na početke interesa za arheološke spomenike, od Jurja Šizgorića pa do kraja 19. stoljeća

Perve podatke o arheološkim spomenicima na šibenskom području nalazimo u djelu Jurja Šizgorića „De situ Illyriae et civitate Šibenici“ (O smještaju Ilirije i o gradu Šibeniku). Spominje Šizgorić „starine Murteru, Zlarinu, Žirju, te u Donjem Polju. Iako je mnoga njegova tumačenja znanost odbacila već u drugoj polovici devetnaestog stoljeća, važno ih je zabilježiti i interesantno pročitati.

Nakon Šizgorićevih, podatke o arheološkim spomenicima nalazimo kod I. Lucića (Inscriptiones Dalmaticae, Venetia 1673.), koji nam uz ostale epigrafiske spomenike iz Dalmacije govori i o nekoliko natpisa iz Ridera (Danila) i Scardone (Skradina).

Osamnaesto stoljeće donosi nam još nekoliko napisa o spomenicima, većinom epigrafskim, pretežito iz spomenuta dva municipija, ponavljajući uglavnom ono otprije poznato, ali, također, u nekim slučajevima donoseći i nove nalaze. Tako nam modra tadašnjeg vremena za otkrivanjem nepoznatih i udaljenih zemalja dovodi u naše krajeve i putopisca Alberta Fortisa, koji je između ostalih obišao gradove Šibenik i Skradin, te njihovu okolicu. Ne-

posredno nakon tog njegovog puta, točnije 1774. godine, tiskana je u Veneciji knjiga „Viaggio in Dalmazia“ (Put po Dalmaciji). Osim podataka o arheološkim spomenicima u Skradinu i okolicu, Fortis nam donosi i podatke o ulomcima „rimskih crepova i vase“, te o mnogim natpisima s otočića Sustipanče pokraj Pirovca, koje je već on zatekao razbijene, polupane i upotrebljene kao građevinski materijal. Slične nalaze vidio je i zabilježio Fortis i na obližnjem otoku Murteru, na Gradini. Također, donosi nam podatke, od kojih neki gledani iz današnje perspektive

a današnji dan 29. siječnja, prije sto dvadeset pet godina, 1870. predstavom „Kip od mesa“ Teobalda Ciconia otvorena je nova kazališna zgrada u Šibeniku. Toga dana naš je grad, koji je tada brojio svega 8000 stanovnika, dobio najveći i najlepšu kazališnu zgradu u to vrijeme u Hrvatskoj. Bio je to dogadjaj od iznimne važnosti ne samo za Šibenik već i za Hrvatsku.

Izgradnja nove kazališne zgrade u Šibeniku (1864.-1870.) svjedoči o kulturnim potrebama i zahtjevima

njegovih građana i o bogatom kazališnom životu ovoga grada koji datira još iz srednjeg vijeka. „Kako bi bilo moguće da grad Andrije Medulića, Jurja Dalmatinca, Nikole Tommasea ne sagradi se onako lijepu kazališnu zgradu u kojoj će Šibenčani slušati i diviti se svojim i stranim umjetnicima“, pisao je neposredno uoči II. svjetskog rata hrvatski skladatelj Splitčanin Ivo Tijardić, i nastavio: „Koliko je samo bilo sjajnih izvedaba u tom kazalištu, koliko je samo naša plamena riječ znala zagrijati vatrene Šibenčane, jer s tih daska poletila je čestoput iskra, koja je upalivši luč znala visoko držati narodnu

unutrašnjem uređenju i potrajali skoro pet godina.

Vanska arhitektura zgrade kazališta sa zaokruženim uglovima i šiljatim prozorima koji se vitko penju, u svojoj jednostavnosti (francuska renesansa) vrlo je lijepa. A tek unutrašnjost s dekoracijama za koje je ideju dao Tršćanin Zuccaro a drvenariju izradio vrijedni drvoredjac Šibenčanin Šimun Marenzi! Dvorana se sastoji od 53 lože u tri reda, parterom i galerijom i bila je predviđena za 500 posjetitelja (parter 178, galerija-balkon 100 i u ložama 222). Ispod svake druge lože izrađeni su medaljoni koji sadrže slike talijan-

zivala do 25. ožujka 1872. godine kad je na Skupštini Kazališnog društva zaključeno da se nazove „Kazalište Mazzoleni“ u čast Šibenčanina Franje Mazzoleni, tenora svjetskog ugleda, inače bratića osnivača i glavnog voditelja kazališta Pavla Mazzolenija.

Prvim zanesenjacima koji su svojim novčanim prilogom sagradili ova dvanaest zgradu kao i brojnim građanima Šibnika koji su punili dvoranu i zapravo hrvili u taj hram umjetnosti, odužila se generacija Šibenčana 29. siječnja 1970. godine spomen-pločom postavljenom u atriju Kazališta na kojoj piše:

svjest. Nije Šibenik u kazalištu samo pasivan promatrač, već je on hrvatskoj kazališnoj umjetnosti dao vrsnih sile...“.

Sibenčani su još u 18. stoljeću osnivali inicijativne odbore za gradnju kazališta jer dotadašnja nije bila dovoljno prikladna (Zaključak Velikog vijeće iz 1777. godine). Inicijativni odbor osnovan 1842. godine pokrenuo je akciju za izgradnju velike kazališne zgrade a domaći arhitekt Pavao Boni izradio projekt. No i ta akcija, kao i ona iz 1777. i 1809. nije urodila plod. Uspjelo je to tek Društvo šibenskog kazališta, koje je osnovano 28. veljače 1863. godine na čiju je inicijativu Općinsko vijeće na zasjedanju 12. svibnja 1863. odlučilo „da se zamoli državna uprava da usputi Općini bedem i dio gradskih vrata na Poljani za izgradnju kazališta“. Molbi je bilo udovoljeno pa je „ugovoren od 29. 12. 1863. država Općini ustupila za 112 forinti i 13 novčica gradski bedem br. 5 s okolnim zidinama uz uvjet da se na njihovu tlu u roku od pet godina sagradi kazalište.“

Kako je tada Općina bila u lošoj finansijskoj situaciji, prepustila je izgradnju kazališne zgrade građanima, zapravo već spomenutom Društvu šibenskog kazališta, dioničarima, njih 28, koji su uplatili po 1650 forinti u deset puta (rata) po 165 forinti.

Temelji zgrade počeli su se graditi već 6. lipnja 1864. dok su prije toga sršeni bedem i zidine (gradskih vrata) i u more prevezeno i bačeno gotovo 1000 kola materijala.

Kazališna zgrada, zapravo građevinska konstrukcija, djelo je Trogiranina ing. Josipa Slade.

Građevinski dio zgrade brzo je završen i tako je već sredinom 1865. godine zgrada bila pod krovom. Zatim su počeli dugi i skupi radovi na njenom

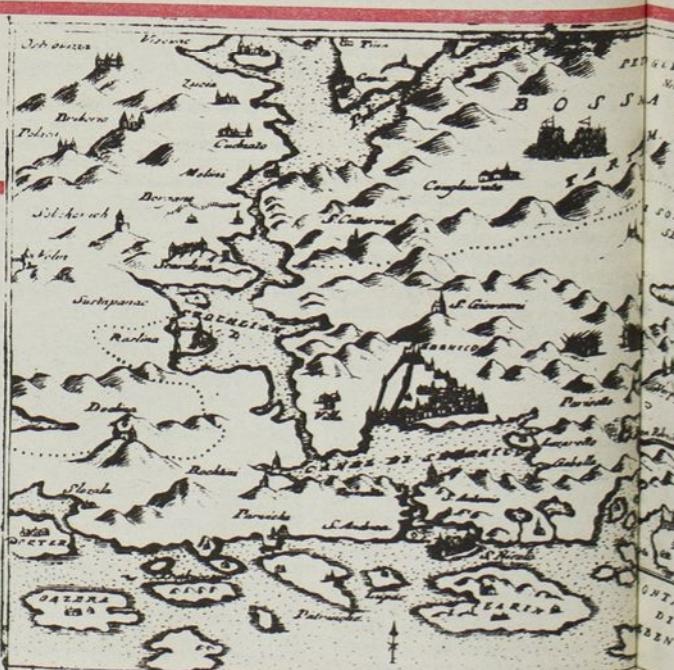
svakako je plafon glumišta koji je ukrasio već spomenuti umjetnik Tršćanin Antun Zuccaro 1868. godine alegorijskom slikom s likovima velikih, znamenitih Šibenčana, zdesne strane tada još živog Nikole Tommasea, slijeve nad oblacima državnika i prvog europskog arheologa Antuna Vrančića i uz njega sinovca mu Fausta Vrančića, velikog znanstvenika, filologa, filozofa; ispred njih Martina Kolunić - Rotu, bakrorescu europskog ugleda, a sredini stoji žena-simbol Dalmacije naslonjena rukom na kameni grb Šibenika.

Budući da se kazalište gradilo sredstvima građana Šibenika (njih 28 dioničara) za razliku od svih ostalih kazališnih zgrada koje je u nas sagradila na kraju 19. stoljeća Država (Split 1893., Rijeka 1885., Zagreb 1895., Varaždin 1873., Osijek 1866., Pula 1895., Karlovac 1892.), nazvano je zbog toga „Društvenim kazalištem“ i tako se na-

Šibensko kazalište ove godine objetu četiri godine zatvorena za poslaganje skim napadima na naš grad. Četvrti, organizirao je u povodu ovog dana sjećanja odigravati na pozornici kroz proslave šibenskog kazališta, naši volećetkom u 20 sati pratiti ona kazališta

U utorak 24. siječnja s predstavama ske glumice HNK Žoje Odak, započinje. Srđedom se na repertoaru nekadašnjem kazalištu iz Zagreba kojeg je Šibenskog kazališta završiti će u memoriju Mate Gulin i Boris Dvornik.

(Shimlio: Vilson POLIC)

V. Coronelli: Šibensko područje sredinom 17. stoljeća

GILNOST ĆE OBNOVITI KAZALIŠNU ZGRADU

ikazu prof. Ljivakovića jasno se vidi koliko je Šibenik zdužno gradio svoje Kazalište. I tadašnje še finansijske prilike u općini, kao da su navlasi iste današnjim, kada treba temeljito renovirati neprijateljskom granatiranju oštećenu zgradu. Istina, nema dioničara, ali to ne znači da nije blizova za idejni i izvedbeni projekt.

e, s pomoći Grada Zagreba završen, i poklon je Šibeniku vrlijedan čak šezdeset tisuća maraka. navodi, sanacija freske, koja je najvjerniji dio zgrade i krova, iznosila bi oko četiri milijuna najvjerojatnije i više, kazuje Ante Pulić, direktor Centra za kulturu, koji upravlja kazališnom. Izradu izvedbenog projekta, također poklon, obećao je za nedavno posjeta Šibeniku pred-Vlade RH Nikica Valetić, a Ante Pulić napominje da je naredni korak ponovno aktualiziranje za obnovu i sanaciju kazališta, kojemu je na čelu župan Šibenski Paško Bubalo. Prema tome, sanacija o prilikama i izgledima da se obnovi kazališna zgrada bit će po povratku župana s kineske. Kako je Centar za kulturu gradska ustanova, član Gradskog poglavarstva, zadužen za društvenost Zdravko Kedžo, izvjestio je da će Grad vrio skoro preuzeti vlasnička prava nad Kazališta, i osnovna prava nad Centrom za kulturu, dok će, u svjetlu Zakona o kazalištu, koji je prije godinu dana, ta institucija kulture nositi naziv "Kazališna kuća". Osim u naslovu, razlike neće postojjeti. Nestrpljivost Šibenčana da se končano, obnovi nakon Katedrale, nejmarken grad je razumljiva je, i svih se slaju da će Odbor na čelu sa županom trebati agilno kucati na prava vrata. Jedino to može nadomjestiti teške prilike Grada i Županije — toliko slične onima Šibenčani, na dijelu gradskoga bedema gradili svoje Kazalište koje im je pružilo toliko miliosti B.P.

UMJETNOSTI

«O stogodišnjici ove kazališne zgrade i prve izvedbe 29. siječnja 1970. postavljene ova ploča u znak priznanja Šibenčanima za privrženost kazališnoj umjetnosti.»

Predvina nova kazališna zgrada u Šibeniku od početka postala je žarištem kulturnog života u Šibeniku. Predstave su različite (dramske, operne, koncerti, operete, plesne zabave, akademije, varijetetske), priredivane (najviše od putujućih družina) gotovo svaki dan pred punim gledalištem. Posebno je intenzivan kazališni život bi u prvih 50 godina, odnosno do Prvog svjetskog rata u kojem je razdoblje izvedeno čak 2310 različitih predstava, od toga na talijanskom jeziku čak 2105, što ne čudi jer u to vrijeme nismo imali svoje države.

No, već 1874. godine po prvi put s pozornice naše nove kazališne zgrade čula se hrvatska riječ i afirmirala naša drama (13. lipnja 1874. godine izvedena je drama u 5 činova J. Subotića "Zvonimir-ban hrvatski"). Posjet prvim predstavama na hrvatskom jeziku bio je rekordan a oduševljenje Šibenčana neopisivo. Što je popraćeno u zadarskom "Narodnom listu" (13. lipnja 1874.) ovim riječima: "Ovdje od nekoliko dana, u kazalištu Macolenu, društvo hrvatsko predstavlja divno u hrvatskom jeziku. Bože milli, koliko se uzrada duša svih rodoljuba čuvši predstavljati, nakon toliko godina, svojim milim jezikom! Koliko krasno to bi vidjet pred očima junastvo, zasluge naših djeva, kako se boriši i umiraše za svoju domovinu! Ti prizori moraju razpaliti srca svih nas koji smo njihovi unuci, te nas potaknuti na ljubav prema milom našem jeziku, bez kojega nema nam spasa ni narodnog napredka".

IVO LIVAKOVIĆ

Valja se nadati da će se od sada unaprijed, razmjerno porastu stanovništva Skradina i umnožavanju novih oranica, češće otkrivati dragocjeni spomenici starine u tom kraju. I poželjno bi bilo da rijetke obrazovane osobe, kojima imaju utjecaj u poglavarnstvu tog grada što se preporoda, obrate posebnu pažnju ovom pitanju da ne propadnu ili da se drugamo ne prenesu časne uspomene na njihov stari i slavni zavičaj koji je zauzimao tako ugledan položaj među drugim Illyrijskim gradovima u rimsko doba.

Gotovo je sramota što sada u Skradinu postoji samo šest kamenih spomenika s kojih se može prepisati natpis; a mnogi drugi, koji su se ovdje moraliskopati, bijedno su uništeni ili odneseni u Italiju gdje gube najveći dio svoje vrijednosti...»

Ovako je zaključio Fortis, stranac. Dakle, konkretno iz Skradina, spomenici se odnose stoljećima. No dobro, prije su ih odnosili osvajači, neprijatelji, okupatori. A danas nestaju iz ruku našeg, hrvatskog naroda. I tome nikav zakoni niti sankcije ne mogu stati na kraj. Koristim i ovu prigodu kako bih apelirao na sve one, koji se prepoznavaju u ovih nekoliko redaka, da razmisle, da dobro razmisle prije nego prime Svećene Lire ili Marke. Jer, Hrvat nije biti samod kad se to izreče. Treba to i dokazati...

Ispričavam se čitatelju na ovoj maloj digresiji i nastavljam o historijatu arheoloških istraživanja.

Do kraja devetnaestog stoljeća ponavlja se gotovo ista situacija kao i do tada. Interes vlasta uglavnom za nalaze

iz razdoblja Rimskog Carstva, a gotovo uvijek radi se o epigrافskim spomenicima. Novost je jedino u tome što se pojavljuje i nekoliko novih lokaliteta. Tako nam M.P. Katančić, uz mnoge natpise iz nekoliko rimskih provincija, donosi i one s otoka Prvića i iz Šibenika.

U djelu "Corpus inscriptionum Latinorum", vol. III, koji je kapitalno i dragocjeno u arheološkoj struci, a koje je učinio Theodor Mommsen (1873.), nalazišmo podatke o natpisima, kako iz Ridera i Scardone, tako i iz Grebaštice, Konjevrate i Roškog Slapa. Nadalje, fra Šejpan Zlatović donosi nam odolomak iz Zavorovićeva rukopisa u kojem se spominje Gradina na Murteru, gdje je, između ostalog, i tekst jednog natpisa (Epigrafe trovata sull' isola di Morter). I sam Zlatović piše o "latinskim starinama", ali o onima pronađenim na Danilu.

U ovo vrijeme javlja se interes, a počinju se pisati i prvi članci o Brbiru, rimskoj Varvariji, kojoj u nekoliko navrata piše don Frano Bulić, a spominju je Alacević, te Frankfurter.

Nije potrebno ni spominjati da su svi ovi nalazi dospijevali u muzejske ustanove susjednih nam gradova Splita i Zadra, pa i dalje, čak i u inozemstvo. Jer, u Šibeniku tada nije postojala ustanova koja bi se time bavila. Šibenski muzej (Muzej kralja Tomislava), bolje rečeno, lokalna zbirka, koji je osnovan don Krsto Stojić, a o čemu smo nešto rekli na stranicama ovog lista u prošlom broju, javlja se službeno tek 1925. godine.

(U narednom nastavku: Prva arheološka istraživanja u spilji Tradijan) pokraj Zatona

Željko KRNCHEVIĆ

KRONIKA URBANE SVAKODNEVICE ŠIBENIKA

1952. – 1990.

1956.
godina

Svečano otvoren TLM

PODLISTAK

zgradnjom TLM-a Šibenik je definitivno dobio pečat industrijskog grada. Prema bilo danas svi bili zadovoljni i sretni da je industrijski "gigantizam" na ovim prostorima bio sveden u manje i normalnije okvire, izgradnja TLM-a pedesetih godina značila je veliki pokazatelj razvitka i to ne samo za tvornicu u Ražinama, nego i za Šibenik. Svečanost otvaranja, temperirana za 29. studenoga na Dan Republike bivše Jugoslavije jer je tvornica već radila puno prije formalnog otvorenja, izvalala je veliki interes: "...u okviru svečanog otvorenja tvornice lakihi metala 'Boris Kidrić', preko 6000 građana posjetilo je i razgledalo tvorničke objekte na Ražinama".

Veliči kombinat aluminijiske proizvodnje

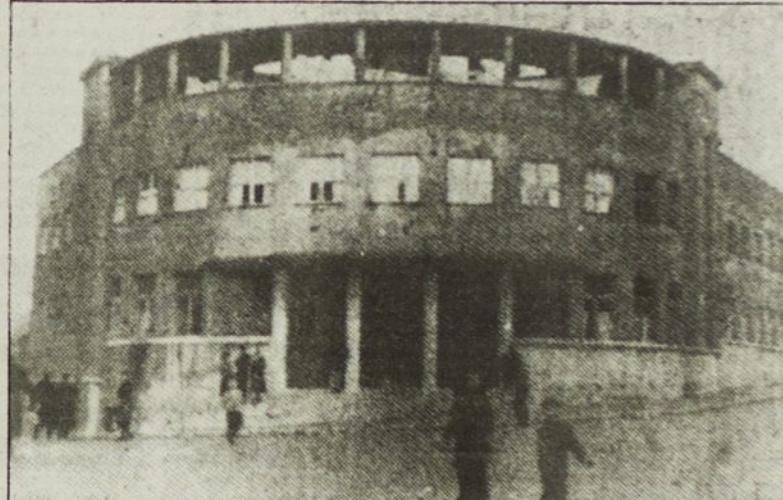
Kamen temeljac je položen 1951. godine, a jedan od razloga zašto je izbor pao na Šibenik treba tražiti i u činjenici da je Šibenik u Lozovcu imao aluminijsku industriju prije drugog svjetskog rata. »Poslijeratna privredna politika nove Jugoslavije ustupila je prvo mjesto industrijalizaciji i elektrifikaciji naše zemlje, pa je tako jednog dana 1948. godine stvorena odluka da se pristupi izgradnji jednog velikog kombinata aluminijiske proizvodnje...». Na inicijativu Generalne direkcije za metalurgiju FNRJ utemeljena je 1950. stručna komisija sa zadatacom da pronade i predloži najpodesniju lokaciju na kojoj bi se gradila valjaonica, kapaciteta 10.000 tona na godinu, s opremom iz reparacijske masne valjaonice aluminija Wütschingen iz Njemačke. U siječnju 1951. godine komisija je predložila i obrazložila lokaciju valjaonice na predjelu Ražina u neposrednoj blizini Šibenika i Željezničkog kolosijeka. Vrlo je brzo izdana dozvola za gradnju, pa se odmah moglo prići izgradnji tvorničkih objekata. Tko je što radio? Projektiranje gradevinskog dijela objekata preuzeo je poduzeće "Projektant" iz Splita, dok je izradu projekta vodovoda izradivo "Inžinjersko projektni zavod" iz Zagreba; a tvornički institut bio je projektiran u Ateljeu za arhitekturu "Inž. Ostrogović", također iz Zagreba.

Piše: Ivica POLJIČAK

vrlu ukusno izgrađenih, čime je, bar donekle ublažena stambena kriza i uljepljen izgled grada. U tvornici će naći zaposlenje oko 1500 radnika, što će za ovaj kraj predstavljati znatnu isporuču u angažiranju viškova radne snage, a time stvoriti i jako vrelo prihoda za mnoge porodice.

Novo groblje na Gvozdenovu

Od tada je TLM u nekoliko navrata nadogradivan, sadržajno i infrastrukturno, i postao je nezaobilazna industrijska asocijacija vezana uz Šibenik, kao što je prostor Ražina postao determinanta bilo kakvih gradskih događanja od središta prema istoku.

Jedna od fotografija iz "Šibenskog lista" 1956. godine

Radovi započeli 1. travnja 1951.

Prvi izvođač gradevinskih radova bilo je poduzeće "Izgradnja" iz Šibenika, koje je s pripremnim radovima započelo 1. travnja 1951. godine. Zbog "preopsežnosti" predviđenih radova "Izgradnja" nije bila u mogućnosti na vrijeme dovršiti započeta radove, pa je 1. srpnja iste godine gradnju nastavilo gradevinsko poduzeće "Tehnika" iz Zagreba, koje je na kraju radove i dovršilo. Vodovod i vodovodne spremnike napravila je "Izgradnja". Nadalje, oprema za valjaonicu i presaonicu dopremljena je iz firme "Achenbach" i "Schlömann". Dizajn je isporučilo poduzeće "Dra-gosavlje Đorđević-Goša", atlatni strojevi su bili iz "Prvomajske", a transformatori i elektro-uređaji od "Rade Končara" iz Zagreba. Još u vrijeme same gradnje rješenjem Predsjedništva vlade NRH od 25. ožujka 1952. utemeljeno je samostalno poduzeće pod nazivom "Tvornica i valjaonica aluminija" koja se brinula o izgradnji tvornice. Po ondašnjim običajima, nakon smrti Borisa Kidrića, odlukom "kollektiva" od 6. travnja 1953. godine poduzeće nosi naziv "Tvornica lakihi metala 'Boris Kidrić' Šibenik. S probnom proizvodnjom započelo se u svibnju 1955. godine, a do kraja 1955. proizvedeno je 1200 tona valjanih i prešanih aluminijskih proizvoda. To je najgrublja kronologija prvih dana TLM-a. O svečanom otvaranju pisano je i u "Šibenskom listu": "Vludni korist od ove tvornice imao je i grad Šibenik. Prvo njegovo ostvarenje bio je snažan novi vodovod, kojim ne samo da se opskrbuje tvornica, nego je i grad dobrodale više vode negoli su njegove potrebe, dok je prije toga vladala velika oskudica. Drugi doprinos gradu je podizanje više stambenih zgrada

Osim TLM-a 1956. godine -nova radna podjedna- zabilježena je i u TEF-u: "U ogromnoj halli tvornice puštena je u pogon prva peć u kojoj će se proizvoditi grafite elektrode - prve takve vrste u našoj zemlji." Inače, te godine, mnogo toga se započelo ili planiralo: "...započet će i uređenje Trga Republike (ispred Vijećnice) na kojem će se postaviti nove ploče (...) Započet će radovi na uređenju stepenica od obale prema Katedrali". Planirano je izgraditi dječje igralište u novom stambenom naselju, podignutom iznad željezničke stanice. "Uskoro izgradnja novog internog odjela", porušenog za bombardiranje u II. svjetskom ratu. Zatim: "Uskoro će u Šibeniku započeti izgradnja nove veterinarske stanice (...) Za sada još nije točno odredeno deo li će se ona podići u predjelu Iza TEF-a ili pak u blizini Kriza". Navodimo još nekoliko detalja urbane svakodnevice Šibenika 1956. godine. "U blivom restoranu 'Ljubljana' otvoren je ovih dana moderno uređen buffet, koji će svakodnevno biti opskrbljen toplim i hladnim jelima". Zlarin i Zablaće su dobili električno svjetlo, a započet će radovi na elektrifikaciji Jadrne. Do kraja rujna izdano je 36 dozvola za gradnju novih kuća, a za 1957. godinu planirala se izgradnja vinskog podruma: "Ovi će se podići u predjelu Klobušca, pored nove ceste koja vodi za Mandalnu". Na novoj gradskoj tržnici u Dragi od radova ništa nije učinjeno u posljednjih godinu dana, tako da je nikla trava. Do kraja rujna izdano je 36 dozvola za gradnju novih kuća, a za 1957. godinu planirala se izgradnja vinskog podruma: "Ovi će se podići u predjelu Klobušca, pored nove ceste koja vodi za Mandalnu". Na novoj gradskoj tržnici u Dragi od radova ništa nije učinjeno u posljednjih godinu dana, tako da je nikla trava. "Predviđa se da bi se u društvenom planu općine za 1957. godinu moglo računati s nekoliko sto milijuna dinara za izgradnju komunalnih objekata (...)" Prema regulacijama grada, novo bi se groblje smjestilo u predjelu Gvozdenova...". (Sljedeći nastavak: "Prodana 863 razna električna aparata")

UGODNA GLAZBENA VEČER

PREDAO SAM SE PUBLICI

U petak 20. siječnja šibenska Gradska vijećnica ponovno je bila ispunjena do posljednjeg mesta. Te večeri tražila se karta više, a razlog takve velike zainteresiranosti posebice mladih Šibenčana bio je nastup našeg mladog talentiranog dva desetogodišnjeg sugrađanina pijanističkog vrtuza Maksima Mrvica.

Maksim Mrvica svoje je osnovno devetogodišnje obrazovanje stekao pod budnom paskom šibenske profesore Marije Sekso u glazbenoj školi Ivana Lukatića u Šibeniku.

U sklopu projekta »Šibenik metropola mladih« sugrađanini po prvi put se te večeri predstavio samostalnim solističkim koncertom publici i gradu iz kojeg je potekao i gdje je stekao svoje prvo glazbeno obrazovanje. No, za Maksima to nije prvi samostalni nastup jer je on svoje vrhunsko umijeće za glasovirom pokazao na mnogobrojnim nastupima, na školskim koncertima u Zagrebu gdje je oduševio publiku u dvorani Vatrosala Lisinskog, dvorani muzeja Mimara i dvorani Hrvatskoga glazbenog zavoda. U sklopu projekta »Mladi talenti Hrvatske«, Maksim Mrvica osvojio je apsolutno prvo mjesto, a na međunarodnom natjecanju mladih pijanista u Italiji dobita diplomu za zasluge.

Sve te činjenice zaintrigirale su i šibenske poklonike klasične glazbe pa su tog petka šibenski glazbeni »gurmani« mogli uživati u djelima F. Lיסטa, I. Mačeka, L.V. Beethovena i J. Haydna.

Precizno odabran repertoar te snažni i upečatljivi stil izvođenja ovog mladog pijanista, ni šibensku publiku nije ostavio ravnodušnom. Šibenčani su i ovaj put znali prepoznati kvalitetu jer su bez rječi upijali svaki pokret, svaku notu koja je pod vještinskim prstima tog mladog čovjeka imala karakterističan prizvuk. Prizvuk mladosti, ljepote i talenta. Maksim se svojim majstorskim izvedbama etuda, sonata i balada zaista predao šibenskoj publici koja je kulminaciju doživjela izvedbom Lizstove Balade br. 2 u h-molu. Nakon dugotrajnog pljeska koji se prolamao Gradskom vijećnicom

poljubaca u znak zahvale i potpore, Maksim je ostavio i vrlo dobar umjetnički dojam na vidno impresionirane slušatelje. Kada su se ovacije malo umirile Maksim je bio »prisiljen« na zahtjev probrirje šibenske publike izvesti još jednu do profinjenosti odsvirana skladbu, odnosno Etudu A. Skrjabina.

Kada su se svjetla pozornice ugasila, a tipke glasovira umirile, umoran i znojan ali zadovoljan, Maksim je pristao na mali razgovor s nama.

»Dojmovi su kao što vidite bili obostrani. Trudio sam se da svojim sugrađanima prezentiram ono najbolje u klasičnoj glazbi, pokušao sam se predati njima baš kao što su se oni većeras predali meni.« Maksim svoju budućnost vidi samo i isključivo za glasovirom jer glazba mu je već odredila životni put. Od malih nogu idol mu je Artur Rubenstein jer kako kaže »on je za mene pravi umjetnik, znao je voditi veoma uvjerljiv i buran život, a znao je stvoriti i ono najbolje.« Maksim voli gotovo sve skladatelje, jer glazovirom nije mu teško apsolutno ništa.« Dok sviram mislim samo na glazbu i u potpunosti joj se predajem. Nikad nisam pravio razliku između sonata i balada jer su mi jednako drage, samo ipak je ljepe svirati nešto što ima privuk dura jer su takve skladbe vešće. Svakot, pa tako i ja, imam u glazbi svog najdražeg skladatelja, a to je F. Liszt koji predstavlja vrhunac tehnike, jer za izvođenje njegovih skladbi potrebne su jake ruke i dobra tehnika izvođenja, a to predstavlja ipak veliki izazov svakom mladom umjetniku pa tako i meni.« Maksim ima puno planova, a životna želja mu je otiti u Beč.

Suzana BOJIĆ

(Snimio: Vilson POLIĆ)

UZ OBLJETNICU SMRTI mr. ZLATKA GUNJAČE, VELIKOG ARHEOLOGA I ISTRAŽIVAČA PROŠLOSTI ŠIBENIKA I NJEGOVE ŠIRE OKOLICE

IZGARAO JE U ISTRAŽIVAČKOM RADU

U pondjeljak 30. siječnja 1995. godine, navršava se 1. obljetnica smrti mr. Zlatka Gunjače, utemeljitelja i dugogodišnjeg voditelja Arheološkog odjela Muzeja grada Šibenika. Njegovim iznenadnim odlaskom hrvatska znanost, posebice arheološka, izgubila je izuzetnog stručnjaka pred kojim se upravo nalazio najplodnije razdoblje znanstvenog rada.

Rodio se 8. rujna 1939. godine u hrvatskom gradu Kninu, klasičnu gimnaziju završio je u Splitu, a Filozofski fakultet, odsjek za arheologiju, na Sveučilištu u Zagrebu 1962. godine. Tijekom studija isticao se aktivnim sudioništvom na brojnim arheološkim istraživanjima, od kojih možda treba izdvojiti ona u Dobovi-Sloveniju, Morpolaci-Zadar, Jamina Sredi-Cres i Danilo Gornje-Šibenik. Takoder, često je boravio i na Bribriju, prigodom istraživanja na Glavici (na slici).

Čini se, prošlost šibenskog područja ga je zaintrigirala, jer se uskoro, nakon diplomiranja, našao u Šibeniku gdje se i započinjava gradskom muzeju, na mjestu kustosa arheologije, 15. siječnja 1965. godine. Od tada pa sve do svoje prerane smrti (u 54. godini), izgarao je u istraživačkom radu, prenošći svoje znanje, iskustvo i istraživačku strast na mlađe kolege. Najprije se posvetio temeljitu rekognosciranju šibenskog područja, zapadnog i istočnog, od obala rijeke Krke, kako bi prvoj starije podatke o otkrivenim spomenicima, odnosno arheološkim lokalitetima, te došao do novih saznanja na osnovi kojih bi usmjerio i svoj znanstveni interes. O tome zorno govore nekove brojne bilješke.

Prva istraživanja započimaju u drugoj polovici šezdesetih godina, u Šibeniku,

unutar dvorišnog prostora samostana Sv. Frane (istražio je srednjovjekovne grobove), gdje je bilo groblje sve do preseljenja na položaj ispod tvrđave sv. Mihovila (danasa Sv. Ana) i unutar crkve sv. Krševana (crkvice je uređena i od strane šibenskog Ordinarije predana Muzeju grada Šibenika za povremene izložbe). Potom, tijekom 1972./73. rukovodio arheološkim istraživanjima unutar prostora tvrđave sv. Mihovila. Uskoro, već 1969. godine, Gunjača se pridružuje kolega arheolog Zdenko Brusić, a 1971. i Ivan Pedišić, čijim odlaskom konačno završava ekipiranje Arheološkog odjela, kojem je naš pokojnik bio na čelu kroz dugih 27 godina (sve do svog imenovanja za ravnatelja MHAS-a u Splitu, gdje je oticao odlukom ministra za prosvjetu i kulturu, akademiku Vlatku Pavletiću).

Gunjača se posebice angažirao pri istraživanju spomenika iz starokršćanskog i starohrvatskog vremena, a potom i onih u podmorju, odnosno na području šibenskog akvatorija. Najprije, u tom nizu, treba spomenuti istraživanje starokršćanskog kompleksa dvojne bazilike na poluotoku Srima (Srima-Prizba), gdje je počevši od 1969. godine, kroz jedan decenij, otkopao dvojnu baziliku, otkriviši gotovo 90% sačuvan crkveni namještaj visoke umjetničke izrade. 1965./71. godine istražuje starohrvatskog groblje (9.-11. st. n. K.) kod Vrpolja, zatim grobove na položaju Danilo-Eraci, tijekom 1971. godine, a 1977. vrši iskapanja u Donjem polju, kod crkvice sv. Lovre.

Nekako u to vrijeme započimaju istraživanje kompleksa bizantske utvrde na otoku Žirju, u uvali Velika Stupica, na položaju Gradina (utvrda je iz vremena bizantskog cara Justinijana, 6.

st. n. K.). Osobito su značajna njegova istraživanja starohrvatskog groblja u Dubravicom kod Skradina, gdje je došao do vrlo zapaženih otkrića važnih za rješavanje etnogeneze Hrvata (1986./87., 1989.).

Gunjača je zapažene rezultate postigao i kao arheolog-konzervator. Rukovodio je konzervacijom na nekoliko arheoloških lokaliteta: starohrvatskog groblja na Kosi kod Vrpolja, kasnoantičkom kompleksu na Srimi i dijelu bizantske utvrde na otoku Žirju, u uvali Velika Stupica (južni bedem s kulama i dijelovi sjevernog bedema s istočnom kulom, te ostaci stana zapovjednika utvrde). Bio je stručni suradnik pri konzervaciji antičke vile na Danilu Gorjem tijekom 1970. godine. Nakon smrti svog oca, akademika Stjepana Gunjače 1982. godine, rukovodi sustavnim arheološkim istraživanjima na Bribirskoj glavici, gdje je angažirao

studente arheologe iz Zagreba i Zadra. Na Bribiru rukovodi i konzervacijom pojedinih objekata iz razdoblja srednjeg vijeka.

Zahvaljujući svojoj svestranosti, Gunjača se vrlo istakao i u muzeološkom radu, posebice prigodom adaptacije južnog i sjevernog krila kneževne palače, a kasnije i kod uređenja muzejskog atrija. Naime, bio je glavna stručna i motorna snaga pri uređivanju prostora stalnog muzejskog postava i kao takav od neprocjenjive pomoći tadašnjem direktoru Muzeja, prof. Slavi Grubišiću, koji ga je imenovao svojim prvim zamjenikom s jednakim ovlastima u Muzeju.

Osim vrlo plodne istraživačke, konzervatorske i muzeološke aktivnosti, Gunjača se vrlo angažirao i u izložbenoj djelatnosti, postavivši nekoliko zapaženih izložbi, od kojih je dovoljno

GLAZBA - ARHEOLOGIJA

O KONCERTU KRITIČKI

TEMELJI SU ODLIČNI

Društvo Šibenčana i prijatelja Šibenika iz Zagreba u okviru umjetničkog i znanstvenog projekta »Šibenik metropola mladih — Šibenicum urbs inventatis« priredilo je u petak 20. siječnja koncert mladog pijaniste Maksima Mrvice, studenta II. godine Muzičke akademije Zagreb, u klasi prof. V. Krpana.

Koncert moramo promatrati s nekoliko aspekata — radi se o još neoblikovanom mladom umjetniku, talentu u fazi sazrijevanja, perspektivnom pijanistu, koji i program ne koncipira samostalno, već je vezan dijaskom programom i usmjeravanjem svog profesora. Mladi Maksim stekao je solidne temelje za vrijeme svog 10-godišnjeg školovanja na Glazbenoj školi u Šibeniku kod prof. Marije Sekso. Ona ga je dovela do izvanrednog uspjeha na natjecanju učenika glazbenih škola Hrvatske 1993. godine kada je osvojio I. mjesto, što mu je omogućilo da bude primljen u klasu istaknutog pijanista i pedagoša V. Krpana, kao i samostalni koncert u Zagrebu. Nažalost, zbog ratnih neprilika, šibenska je publika bila uskraćena s upoznavanjem mladog talenta i u Šibeniku. Stoga je ovaj koncert bio i prvo pravo upoznavanje s nesvakidašnjim talentom svoga sugrađanina.

Program koji nam je Maksim prezentirao, sigurno nije sasvim odgovarao njegovom temperaturom, ali s pedagoške i razvojne linije bio je sjajno koncipiran.

Prvo djelo, Sonata u D-duru J. Haydn, svojim filigranskim sadržajem bila je, pogotovo uvezši u obzir početnu tremu, pomalo na površini, no kako se gubila nastupna trema tako se razvijala i sigurnost svirke (osim nekih manjih nepreciznosti u pasažama i trilerima) te je već II. st. izveden muškalno s ljepljim frazama; u III. st. bio je to već gotovo pravi prpšni, razigrani Haydn. U drugom dijelu programa Baladi br. 2 u h-molu F. Liszta (koja nema dubine Chopinovih, ili misao Brahmsova Balada, ali zato ima izrazito kontrastnih dijelova i vražki teških tehničkih zamki) Maksim je bio, kako se kaže »kad kuće«. Svojim velikim dinamičkim dijapazonima od pp do ff, to je glazba koja odgovara njegovu temperaturom i senzibilitetu. Dobro se nosio sa svim tehničkim teškoćama (oktave, pasaže

rastavljenih akorda), Liszt mu je pružio mogućnost da iskaže svoju muzikalnost, pa reko bih, čak i svoju umjetničku personalnost. Ta je izvedba bila za jedan veliki brav!

Drugi dio programa počeo je Sonatom op. 90 u e-molu L. van Beethovena, djelom koje je daleko od patetike, silovitosti i filozofije velikih majstorovih sonata (po svojoj je glazbenoj fakturi bliska VIII. simfoniji u F-duru op. 93, pisane kao sjećanje ili hommage Mozartu i Haydnu), sva je protkana filigranskim razradom motiva. Nije to djelo koje sasvim odgovara Mrvićinom temperaturom, ali je vanredan potez njegova profesora da malo ukroti temperament svog učenika. Bila je to izvedba s puno lijepih detalja (no, kao i kod Haydna, neke su paže ostale nekako na površini tipaka) i u cijelini dopadljiva.

F. Chopin svojom glazbom privlači publicu kao i interprete, te je bilo za očekivanje da će se naći i na Maksimovu programu. U Nocturnu op. 55 br. 1 u f-molu lijepo je izvedena početna kantilena i cijela je izvedba ostavila dojam zaokružene cijeline. Dvije etude iz op. 10: br. 10 u As-duru i br. 12 u c-molu pružile su Maksimu priliku da iskaže svoju tehničku spremu (koju još treba razbijati) i muzikalnost. Osobito se dojmila izvedba Etude u c-molu (»revolucionarne«) čistim i ritmički čvrstim oktavama u desnoj ruci i pokretljivošću lijeve ruke.

Na kraju još jedna izvanredna izvedba domaćeg djela. Bard hrvatskog pijanizma Ivo Maček (čija je obiljetnica 80 godina života zabilježena prošle godine) sve više je prisutan u glazbenom životu Hrvatske svojim filigranskim djelom. Preljudi i toccata odaju majstora pijanističke tehnike, bogate invenije i čistog skladateljskog sloga. Maksim je to djelo izveo upravo brijeantno — i, zasluzio još jedan brav!

Preputna dvorana Vijećnice bila je oduševljena i na dugotrajni aplauz dobila i jedan dodatak — Etudu A. Skrjabina.

Maksim Mrvica je pokazao da je na dobrom putu (odlične temelje postavila je škola prof. Sekso), pravilno je usmjeren od svog profesora i na njemu je da svoj talent razvija upornim radom.

N. BAŠIĆ

spomenuti samo dvije »ARHEOLOŠKI SPOMENICI ŠIBENSKOG PODMORA« u prosincu 1976. do rujna 1977. godine (bila je izložena u Ljubljani-Slovenija) i »SRIMA-KOMPЛЕКС STA-ROKRŠČАНСКЕ САКРАЛНЕ ARHITEKTURE« tijekom 1985. Takoder je u svom relativno kratkom životu bio plodan i na stručno-znanstvenom polju, pa je za sobom ostavio oko sedeset bibliografskih jedinicu, od kojih treba posebice istaknuti njegov magistrski rad: »O KONTINUITETU NASELJAVANJA NA PODRUČJU ŠIBENIKA I NAJUŽE OKOLICE« (objavljeno u muzejskom izdanju ŠIBENIK — Spomen zbornik o 900. obljetnici, Šibenik 1976.), u kojem autor iznosi svoja saznanja u svezi s naseljavanjem samoga grada Šibenika. 21. svibnja 1979. dobitva zvanje muzejskog savjetnika.

Nažalost, nije stigao obraniti doktorsku disertaciju, kao ni objaviti dovršenu monografiju o kasnoantičkom kompleksu starokršćanske sakralne arhitekture na Srimi. Međutim, mi se nadamo da će to vrijedno djelo uskoro biti tiskano kao posebno izdanje Muzeja Grada Šibenika.

Na završetku ovog osvrtu, želim izraziti duboku zahvalnost svom velikom kolegi i prijatelju s brojnim arheološkim terenima, za sve što je radio na polju arheološke znanosti, kako bi svojim radom pridonio proučavanju najranije prošlosti Šibenika i čitavoga njegovog područja. Takoder, izražavam zahvalnost i kao ravnatelju Muzeja grada Šibenika u ime djelatnika Arheološkog odjela, s obećanjem da ćemo našeg dildog kolegu, mr. Zlatku Gunjaču, zadržati u trajnom sjećanju.

Ravnatelj MGŠ-a
Ivan PEDIŠIĆ, viši kustos

Lidija Čelanski-Zjačić

**TAMNA STRANA
MLADOSTI**

NAJMLAĐIMA

zlu rati?

— Nažalost, zloupotreba psihoaktivnih droga u šibenskoj županiji prema našim medicinskim pokazateljima, je velika. Gledano prema broju stanovnika, šibenska županija se nalazi među prvima u Hrvatskoj. Osim toga, zabrinjava i porast maloljetnih ovisnika o različitim vrstama droge. Uzroci zlouporebe droge direktno su u vezi s nezadovoljstvom mladih načinom življjenja, otežanom prilagođavanjem mladih u sureretu s brojnim životnim tegobama pogotovo u ovaj ratnoj psihosi, zatim uz psihosomaticske poremećaje. Uzimanje droge kod adolescenata počesto je uvjetovano teškim stanjem u obitelji (bračni problemi, alkoholizam). Sve u svemu, uzroci narkomanije su mnogostruki i obično labile osobe, nesigurne u sebi, nezadovoljne, tjeskobne traže nešto u čemu bi našle zaborav, a to je nažalost ono najgore — droga.

● Prema medicinskim pokazateljima iz Vašeg svakodnevnog rada, o kojoj dobroj strukturi narkomanu je uglavnom riječ?

— Riječ je o populaciji uglavnom mlađe dobi, a dobra se granica, nažalost spušta sve niže tako da imamo u posljednje vrijeme probatora i u osnovnoškolskoj dobi. Stoga, držimo da moramo na vrijeme reagirati.

● Pokušava se na različite načine djelovati, poduzimaju se konkretni koraci. Tko u ovakvoj situaciji može pomoći mlađom čovjeku koji se našao na stranputnic?

— Na različite se načine pokušava djelovati na mlađe ljude, kroz zdravstvene metode, iako čini mi se prevencija treba da leži u prosvjeti a ne u zdravstvu. Svaki ozbiljniji program borbe protiv ovisnosti mora obuhvatiti: detoksikaciju, održavanje ovisnika na metadon (posebni farmaceutski preparati), uključivanje u terapijsku komunitu i tretman posebnih službi nakon ozdravljenja. Koliko će faktor biti zaustavljen u ukupnoj terapiji svakako treba voditi računa o dobi oboljele osobe, njenoj motivirnosti, stupnju sklonosti k devijantnosti i kriminalitetu, vrsti korištene droge, stupnju ovisnosti prema njoj, ranijoj primjeni tretmana i liječenju (ako ga je bilo) razini obrazovanosti i trenutnočnoj socijalnoj situaciji oboljele osobe. Tako mi na Odjelu pružamo hitnu pomoći u smislu liječenja narkomana ili radimo detoksikacijsku terapiju kako bismo narkomana tjelesno oporavili. Međutim, u posljednje vrijeme cijelokupan tretman ide preko bolnice "Sestre milosrdnice" u Zagrebu i dr. Slavku Sakomani u Zagrebu koji imaju točno odredene programe po kojima rade tretman nad ovisnikom.

● U liječenju narkomanu spomenuti ste i metadonski program. O čemu je zapravo riječ?

Da. Mora se voditi računa da je uzročnost raznolika, pa se i metadonski program primjenjuje kao dio ukupnog programa liječenja. Nai-

već i — brige». Reporter Joško Čelar posjetio je slavope Krke i — donio zanimljivo foto-reportažu koju zaključuje riječima da »Još uvjek nije lako doći na slavope Krke, ali im se teško oteći«. O aktualnim urbanističkim pitanjima Josip Jaković razgovarao je s inž. arh. Dinkom Vesanićem. Tu je i problemski članak pod naslovom »Dvije radnice od Poncija do Pilata u kojemu marljivi Joško Čelar analizira slučaj nepravednih otkaza koje su dobitile dvije radnice poduzeća »Rivijera«.

Gradska rubrika donosi zanimljiv napis o komunalnim problemima Šibenika — citamo: »Na planu stambene izgradnje učinjen je, možemo reći, najveći skok. Dovoljno je samo spomenuti da se prošjećno godišnje gradi 250 modernih stanova u društvenim i više od 50 u privatnom vlasništvu. Najviše stambenih objekata podignuto je u gradskim predjelima Baldekin, Matjutica, Križ, Crnica i Šubićevac. Niklca Marinović tiska bilješku pod naslovom »Karantena«. Joško Čelar ne posustaje — njegov aktualni članak pod naslovom »Briga i nemar« u kojem razmislja o potrebi da Šibenik dobije reprezentativne objekte ne samo u pogledu prihvata (i podvorbe) turista. Oštrim perom J. Čelar iznosi »rupe« u poslovanju (i izgledu) tadašnjih tzv. udarnih gradskih uslužnih objekata

benik (prisustvovali su joj Nikola Sekulić-Bunko i Zvone Jurišić) — natom je skupu predložen podatak da je u 1964. godini za stručno školstvo utrošeno čak 130 milijuna dinara. Na zajedničkom skupu odbornika diskutirali su Živo Blješanović, Krste Lampaša, Jakov Grubljačić, Krešimir Jurković, Ivo Llavaković, Emica Bego, Zvone Jurišić i Nikola Sekulić-Bunko. Na naslovnoj stranici Šibenskog glasila tiskan je prilog pod naslovom »Šibenik ponovo na stupcima Dauphine Libere«, a u kojem se govori o plodovima suradnje šibenskih učenika sa omiljinom iz Grenoble. U članku autora I. Llavakovića citamo da je »zahvaljujući spomenutoj suradnji, ime našega grada postalo poznato ne samo u velikom Grenoblu nego i u tri velika francuska departmana i stalno uz bok najvećih evropskih gradova s kojima Francuzi održavaju sličnu razmjenu omladine«.

U privrednoj rubrici lista Omer Jureta objavljuje članak »Gost s kantom u ruci traži benzin u kojemu raspravlja o turističkim uspjesima i propustima u Murteru. Citamo: »Crna asfaltna traka, što je prije godinu i po dana dovijugala do Murtera i još daje, do ku-pališta Slanice donijela je sa sobom stotine automobila domaći i strane registracije. Ali ne samo automobile

DROGA I MEĐU

me, riječ je o supstitucijskom programu kojim se heroin zamjenjuje polusintetskim narkoanalgetikom metadonom. Time se u ovisnika postiže relativno dobro socijalno funkcioniranje.

● Je li pristup narkomanu terapiji dragovoljan?

— Tretman nije obvezatan, on se pruža kao mogućnost. Osim toga, tretman se ne smije provoditi na silu. Izuzetak su oni narkomani kojima je izrečena mjera liječenja. Zapravo, narkoman mora željeti oporavak.

● Često se spominje u borbi protiv ovisnosti program dr. Sakomana.

— Točno. Dr. je u svom programu predviđao niz aktivnosti koje obuhvaćaju preventivne mjere, mjeru odgojno-prosvjetiteljskoga tipa u prosvjetnim ustanovama, odnosno uvođenje edukativnih programa u škole. Liječenje je zaista dugo, mukotrpan za narkomana i zahtjevno za porodicu. Uspjeh je postignut jedino kad ovisnik uspije sam naći svoj smisao života. Osim toga, u realizaciji programa svakako veliku ulogu trebaju imati roditelji.

● Roditelji nikad ne znaju kada djece počnu s ovisnošću. Shvate kad je već kasno ili nikad. Kako zapravo prepoznati i na vrijeme pomoći djetetu koje počinje uzimati drogu?

— Nažalost, roditelji bi trebali biti prvi koji će primijetiti da se njihovim djetetom događa nešto čudno, da dijete pati. No, to sve ipak priznaju iz jednog života unutar obitelji. Ako su odnosi između roditelja i djece neskladni, nepotpuni, bez povjerenja, razgovora i razumijevanja, očekivati je da će takva djece krenuti u avanturu s drogom. Obitelj bi trebala biti zaista sigurna luka za sve članove, tj. za svoju dječju. Sto se problemi ovisnosti ranije otkrivaju, to je veća vjerojatnost izlječenja. Za uspješnost liječenja vrlo je važna suradnja roditelja, nastavnika, medicinskih stručnjaka, pri čemu svatko preuzima obvezu i odgovornost za svoju »terapiju«. Što se tiče roditelja, velika odgovornost je upravo na medijima da im omoguće spoznaje o zbivanjima s njihovim djetetom.

● Kada se počeo istraživati utjecaj obitelji na pojavu ovisnosti kod mlađih, najčešće se navodila nepotpunost obitelji kao glavni razlog. Postoje li obiteljski uzroci ovisnosti?

— Naime, nije važna polpunost odnosno nepotpunost obitelji već je važna obiteljska klima u kojoj dijete živi. Sa stajališta razvoja djeteta, daleko je štetnija loša potpuna obitelj, nego dobra nepotpuna, a to znači da je za normalan razvoj pojedincu potrebna obitelj u kojoj se dijete osjeća zaštićenim, gdje je zadovoljeno njegova potreba za ljubavlju i razumijevanjem.

● Što mislite o uvođenju edukativnih programa u škole? Je li dosadašnje stanje u smislu prevencije zadovoljavajuće?

— Svi pokazatelji o broju ovisnika na području naše Županije čini mi se da su neka u posljednje vrijeme sve zajedno malo udrmali i imam osjećaj da se počelo ozbiljno raditi na mjerama prevencije. Jasno, svatko sa svoje strane želi nešto konkretno poduzeti i učiniti. Edukativni programi u školama, smatram da se mogu bez problema realizirati kroz nekoliko postojećih nastavnih predmeta (vještina, psihologija, biologija i dr.). No to, mora biti praćeno i odgovarajućim pomagalima, udžbenicima, skriptama te edukacijom nastavnika i ljudi različitih profila koji će se stručno i sustavno baviti problemima ovisnosti. Dakako, u svemu tome ključna je uloga obitelji, posebice roditelja, bez čijeg učešća i suradnje u liječenju ovisnika nema niti govora o uspješnom liječenju.

● Kao ilječnik s višegodišnjim radnim iskustvom s narkomanima, recite nam, kakve su mogućnosti preventivnog djelovanja?

— Sirenje znanja o opasnostima zloupotrebe droga nedovjedno je najvažnije pri pokušaju sprječavanja eksperimentiranja s pojedinim drogama. Temeljno preventivno djelovanje začinjava obitelji, škola, vjerski organizacija i cijelokupnog društvenog okružja. Škola je nedovjedno institucija ne samo za prijenos znanja, nego i kulturnih tradicija. Ona utječe na oblikovanje mlađog čovjeka, njegovih stavova i vrijednosnog sustava. Naši medicinski stručnjaci trebaju prosvjetnim djelatnicima pružiti dodatne stručne obavijesti o problemu zlouporebe droga i sposobiti ih za informiranje učenika. Za mlađe eksperimentatore i rekreativne potrošače droga, te za one na pragu ovisnosti, neophodna je a koji put i dostatna mjeru savjet roditelja, profesora, školskog ilječnika te pojačana briga okružja ili upozorenje odnosno strah od organa unutrašnjih poslova. U ranim fazama zlouporebe droga takav postupak često je efikasan bez obzira na vrstu droge, i ne ostavlja teže posljedice na daljnji život mlađe osobe. Take mjeru, u ranim fazama obično su korisnije nego hapšenje ili slanje mlađog čovjeka u bilo kakav oblik tretmana, naročito psihijatrijskog, jer se tako izbjegava trajnije obilježavanje od strane okruženja i daljnje guranje takve osobe prema marginama društva.

● I na kraju, zaključak.

— Budući da će droga zbog našeg sve većeg otvaranja svijetu dopirati do naše djece i omladine još učestalije, nužno je da roditelji, nastavnici i sve društvene službe, ovlaštene za brigu o mlađima, na vrijeme povedu smislenju, trajnu i efikasnu akciju za suzbijanje ovisnosti. Policija, sudstvo i predgajatelji mlađih trebaju odlučnije djelovati svagdje gdje je ta počast već u hvatalja korištenje i postala očita. Ondje gdje postoje tendencije treba djelovati preventivno, dakle pojačati odgojno djelovanje (predavanja, filmovi, novinski i televizijski osvrty, svedoknevi razgovor nastavnika i roditelja s djeecom i omladinom). I konačno, mlađima treba otvarati perspektivu svršisnog pozitivnog angažiranja: umjetničkog, sportskog, rekreativnog, znanstvenog i društvenog.

Razgovarao: Vinko BULAT

ŽUPANIJSKI VREMENOV: SJEĆANJ 1965. GODINE

GOSTI S KANTOM U RUCI TRAŽE BENZIN

Na svim izbornim konferencijama Socijalističkog saveza podjednako je ističeno pitanje odnosa birača i Skupštine općine. U najviše slučaju taj odnos bio je kritiziran. Veliki broj diskutantana govorio je da se mišljenja birača ne poštivaju. Uz to, bio je kritički podvrgnut i rad odbornika, čije je veza s biračima bila dosta slaba, a ako se i konzultiraju s njima, to čine samo prilikom kampanjskih zborova — kada se radi o donošenju društvenog plana Općine, i slično. Oštira kritika bila je uperenja i na društveni plan, u kojem se već godinama zatvara izgradnja nekih objekata, da se još nisu ni započeli dizati. Osjeća se — rečeno je na plenumu — a to su diskusije na konferencijama i pokazale, da kod jednog ne baš malog broja građana vlasta uvjerenje da oni svojim utjecajem ne mogu postići mnogo i da su, prema tome, sastanci i skupovi koji se organiziraju radi traženja njihovih mišljenja, najblaže rečeno, nepotrebni. Naveden je ulomak iz članka što ga je, pod naslovom »O uspjesima i nedostacima«, objelodano »Šibenski list« 20. siječnja 1965. godine. Autor je članka Josip Grbelja, tadašnji glavni i odgovorni urednik rečenog glasila, koji je »pokrivalo« općine Šibenik, Dmčiš i Knin. Tih je dana održana i sjednica vijeća Skupštine općine Ši-

benik (prisustvovali su joj Nikola Sekulić-Bunko i Zvone Jurišić) — natom je skupu predložen podatak da je u 1964. godini za stručno školstvo utrošeno čak 130 milijuna dinara. Na zajedničkom skupu odbornika diskutirali su Živo Blješanović, Krste Lampaša, Jakov Grubljačić, Krešimir Jurković, Ivo Llavaković, Emica Bego, Zvone Jurišić i Nikola Sekulić-Bunko. Na naslovnoj stranici Šibenskog glasila tiskan je prilog pod naslovom »Dauphine Libere«, a u kojem se govori o plodovima suradnje šibenskih učenika sa omiljinom iz Grenoble. U članku autora I. Llavakovića citamo da je »zahvaljujući spomenutoj suradnji, ime našega grada postalo poznato ne samo u velikom Grenoblu nego i u tri velika francuska departmana i stalno uz bok najvećih evropskih gradova s kojima Francuzi održavaju sličnu razmjenu omladine«.

U privrednoj rubrici lista Omer Jureta objavljuje članak »Gost s kantom u ruci traži benzin u kojemu raspravlja o turističkim uspjesima i propustima u Murteru. Citamo: »Crna asfaltna traka, što je prije godinu i po dana dovijugala do Murtera i još daje, do ku-pališta Slanice donijela je sa sobom stotine automobila domaći i strane registracije. Ali ne samo automobile

— riječ je o hotelu »Jadran«, restoranu »Dubravka«, gostonicama »Putnik«, »Alpi« itd.

Šire šibensko područje zastupljeno je relativno dobro. Tako Ante Kale objelodanjuje svoje analize turističkog napretka šibenskih otoka (Kornata, otoka Murter), dok dopisnik iz Drniša Josip Zagorac objelodanjuje dva člana. U prvom govoriti o plodovima ovisnosti Triblike mlađih, a tvrdi da je kulturno-umjetnički život u posljednje vrijeme uznapredovan u mnogim selima, kao što su Bločić, Mločić, Tepljuh, Unešić, Oklaj, Gradac i Silverić. Tu je i izvještaj sa sjednice Općinskog komiteta Saveza komunista Drniša. Uvodno izlaganje imao je sekretar OK Ivan Jurčić, a Vlado Šaln predodio je listu kandidata za pojedine skupove i funkcije — radi se o Momčilu Kovačeviću, Ivanu Jurčiću, Niklici Mlodoru, Mariji Raduša, Vlatku Dulinu, Pavu Manojloviću, Stipici Petetu, Stipi Brkulju, Dari Đaković, Anti Ožegoviću, Ivici Pamukoviću, Anti Širliću, Vladu Juriču, Josipu Paulinoviću, Bošku Liliću, Zvonku Jurčiću, Pašku Čularu, Stevi Bodrožiću, Mirku Maletiću, Anti Jusiću, Miloradu Petričeviću, Karmeli Reić i Pašku Dželaliju.

O stanju i problemima kulturnih ustanova raspravljalo se na sjednici Prosvjetno-kulturnog vijeća Skupštine op-

ćine Šibenik (sjednici su prisustvovali Peško Periša, Jakov Grubljačić i Drago Putniković). Citamo: »Vrijedi pažnje činjenica da se rasprava svela na načelne okvire, da su se imale na umu financijske mogućnosti komune koje ovog trenutka i nisu dovoljne da se sve uradi onako kako bi se htjelo i nastojalo. Kad to spominjemo, nije naodmet kazati ni da je konačno shvaćena i činjenica da se i sredstva koja komuna izdava za kulturne ustanove ne vraćaju adekvatnom aktivnošću tih kuća. U posebnom članku Domagoj Livić se pita što je sa »zaboravljenim« šibenskim vrijednostima iz kulturne baštine — pledira, zapravo, za to da se veliko kulturno-historijsko blago samostana franjevaca konventalaca Sv. Franje približi građanima i svim ljubiteljima narodne baštine. Tu je i najava da će u Šibeniku gostovati ansambl drame Narodnog kazališta iz Splita, koji će na pozornici Narodnog kazališta izvesti komediju izrečkog autora Efraima Klišića »Vjenčanica«, a uloge tumače pod redateljskom paskom Janka Mankovića (Asja Kisić, Tereza Vrca, Vanja Marković, Slavko Stetić, Zvonko Lepetić i Pero Vrca. Zapis o maturskom plesu objavljuje Nikica Manković).

J. VESELIĆ

IZMEDU JUČER
I SUTRA

TKO ĆE PRUŽITI RUKU?

SRDAČAN je bio doček za Šibenčane u klapskim prostorijama Cibone. Stari športski rivali uz kavicu nisu tešili neke poslovne planove. I potpisnik ovih redova ostao je zabeležen, kad je saznao kako će KK Zrinjevac od grada dobiti teren, vrijedan milijune maraka, za izgradnju nove dvorane. Glavni tajnik Cibone Božo Miličević nam se, pak, povoljno kako je grad Zagreb odobrio proširenje lica imozantnih poslovnih prostorija pored Cibonina tornja trostrukom pravcu Europe. A od tog prostora „cibosi“, vjerovatno i ne, ostvaruju više od 50 posto prihoda u svom nemalom budžetu.

Gradonačelniku prof. Anti Šupuku i županu mr. Pašku Bubalu, kao i njihovim prvim suradnicima, zacijelo su dođali svekodnevne financijske jedikovke predstavnika najkvalitetnijih šibenskih športskih klubova. No, dočeli su u doburu priliku da ih utišaju.

— Zagrebački „Gortan“ ponudio nam je praktički besplatnu rekonstrukciju stadiona na Šubićevcu, koji bi, naravno, ostao gradski, ali bi nove površine omogućile ne samo svrsishodnost ulaganja spomenute tvrtke, već i otvorio jasne perspektive za nemali vlastiti prihod našeg kluba. Naravno, ne želimo ništa poduzeti bez suglasnosti Gradskog poglavarstva — objašnjavao nam je Marko Maričić, jedan od članika Šubićevca.

Kad je riječ o košarkašima Šibenike, koji imaju sličan projekt, Gradsko poglavarstvo treba samo proglašiti valjanim „papire“, koje je šibenski košarkaški prvoligač već dobio, ali ih nije koristio zbog ratnih nevolja, koje su zatvorile vrata potencijalnim ulagačima u poslovne prostore, koji bi se „rodili“ rekonstrukcijom (čitaj: proširenjem) športskog zdanja.

— Uvjerjen sam da bismo za početak od novih prostora imali godišnji prihod od najmanje 300 tisuća maraka. A koliko bi to značilo našem klubu, koji posilje gubitka sponzora, luta od nemila do nedruga, bolje da vam ne objašnjavam — kazao nam je Joško Šupe, tajnik KK Šibenik.

Hoće li gradski oci pružiti ruku klubovima, čije je značenje i popularnost puno više od koševa i golova? Konačno, riječ je o klubovima, koji dugoročno, ako očuvaju status i kvalitetu, mogu i te kako rentirati gradu i Županiji.

• • •

TO JE NESHVATLJIVO! U drugim krajima, primjerice zadarskom, klubovi — prognanici bilježe velike uspjehe, a kod nas su utihnuli i oni, koje rat nije izravno dodirnuo. A to je sve do ljudi, koji su pokretali tih klubova. Znam da su mlađi u Hrvatskoj vojski, ali ima još mlađosti, koja je slobodna za trening i natjecanje. Tako se javno na valovima Radio-Šibenika žali Tomislav Copić, istinski nogometni zanesenjak, koji je i u najtežim trenucima vodio brigu o šibenskom nogometnom „pokretu“ u bazi.

Sada, pak, on i predsjednik Županijskog nogometnog saveza Gojislav Kraljević najavljuju potporu budenju utihnulih klubova: Metalca, lozovačkog Aluminija, tribunjske Mladosti... Ne znam kako će proći u Tribinju i Crnici, ali uvjeren sam da će uspijeti u Lozovcu.

— Uspješan sam poslovni čovjek, nemam financijskih teškoća, ali ni mira, dok ne oživi Aluminij — kazao nam je nedavno Darko Gulin, nekadašnji lozovački nogometar, a danas vlasnik „Stil opreme“. Vjerujem da će mu se pridružiti i Kike Grandeš?!

Ivo MIKULIĆIN

Šibenski planinari pred domom HPD „Grafičar“ na Medvednici u listopadu 1994. godine

OBLJETNICE DRUŠTVO ZA UZOR

Ove godine 28. siječnja navršava se deseta obljetnica uspješnog djelovanja Hrvatskog planinarskog društva „Kamenar“ koje je dobilo ime po brdu iznad grada. Središnja proslava te značajne obljetnice bit će održana u kinu „Odeon“ 28. siječnja uz prigodan kulturno-umjetnički program. Poslije toga članovi planinarskog društva organizirat će planinarski tjedan u trajanju od 13. do 17. veljače. Spričanin Stipe Božić, inače najpoznatiji i najiskusniji hrvatski alpinist svih vremena, održat će za članove planinarskog kluba, a i za one koji to nisu, predavanje o vlastitim iskustvima pri usponima na najviše vrhove svijeta.

Planinarski tjedan bit će obilježen i proslavljen u galeriji Krševan gdje će biti otvoreno

rena izložba planinarske fotografije Josipa Pejčića, te izložba slike Slavka Tomerline Tekstera iz Zadra. Na proljeće će „Kamenar“ organizirati kratke planinarske izlete za učenike osnovnih i srednjih škola te obilazak planinarskih transverzala. Sve ove prigode aktivnosti „Kamenar“ je organizira uz potporu i suradnju šibenskog Ogranka Matice hrvatske.

U ovoj značajnoj i jubilarnoj obljetnici Planinarsko društvo „Kamenar“ očekuje veću aktivnost u društvenim sekcijama, te nastavak uspješne suradnje s izvidačkim odredom Osnovne škole Fausta Vrančića. Skromno, ali svečano, „kamenarci“ proslavljaju svoju desetu obljetnicu postojanja veoma važnu za naš grad. Suzana BOJIĆ

OPĆINSKA LIGA MALOG NOGOMETA OTOKA MURTERA

VELIKA ČETVORKA

Odigrano je deseto kolo općinske lige malog nogometa otoka Murter. Nakon deset kola na vrhu je neizvjesno. Čak četiri ekipe imaju isti broj bodova. Momčadi Zlak, MS, Završnici i Greenpeace imaju 14 bodova i bore se za prvo mjesto. Za peto mjesto borbe se Bitinjani, Tišnjani, izvrsni Jezerani i Sirena koja je ove godine razočarala. Lešinari i Osnovci zamijenili su svoja mesta na dnu tablice.

Najbolji strijelac je Svetozar Tomas (Završnje) sa 14 pogodaka, a slijede Božidar Ježina i Kažimir Mudronja (objojci iz Zlaka) sa 8 pogodaka. Rezultati desetog kola: Tisno Di-Erre — Završnje 1:3, MS — Lešinari 3:0 p.f., Studio — Zlak 0:4, Osnovci — Sirena 0:4, Jezeri — Greenpeace 2:2.

LJEŠTVICA

1. Zlak	10 7 0 3 33: 8 + 25 14
2. Završnje	10 5 2 3 31:14 + 17 14
3. MS	10 6 2 2 19: 8 + 11 14
4. Greenpeace	10 5 3 2 19:10 + 9 14
5. Sirena	10 2 3 5 23:23 0 9
6. Studio	10 5 1 4 18:27 — 9 9
7. Tisno Di-Erre	10 4 2 4 14:15 — 1 8
8. Jezeri	10 3 1 6 12:32 — 20 8
9. Lešinari	10 2 1 7 15:30 — 15 5
10. Osnovci	10 2 1 7 13:30 — 17 5

Parovi jedanaestog kola: Zlak — Jezeri, Lešinari — Osnovci, Sirena — Tisno Di-Erre, Završnje — Studio, Greenpeace — MS. J. PAPEŠA

SA ŠUBIĆEVCA

Konac djelo krasil

Konac djelo krasil. Tako bismo mogli kazati za dvotjednu turneju po NR Kini nogometnika Šibenika. U zadnjoj utakmici igrali su neodlučeno 1:1 protiv olimpijske selekcije Kine, a zapravo su propustili priliku da pobijede domaćima. U 90. minuti Karabeg je umjesto mreže s bijele točke uzdrmao stativu.

Dvije pobjede, dva poraza i jedan remi, to je šibenska bilanca boravka u Kini. Dojam je, očito, bolji od bilance.

Zadovoljni našim igrama i ponašanjem, domaćini su nas već sada pozvali na turnir „Maribor 96“, što se dogodine igra u Pekingu — izvijestio nas je Milivoj Boranić, direktor HNK Šibenik.

Shehu ostaje

Dvije lijepo vijesti vezane za Ylli Shehua, najboljeg šibenskog strijelca. Prva: dobio je kćerkicu. Druga: ostaje na Šubićevcu. Za prvu čestitka nijemu i supruzi, za drugu pohvala razmišljanju predsjednika kluba IVE Baice, koji će:

— Financijska konstrukcija, koja se naslanjala na moguć transfer Shehua, nije bila dovoljno bitna za klub. Točnije, izgubili bismo najboljeg igrača, a ne bismo se riješili svih dugov. Zato, odgovornost njegova odlaska nisam mogao preuzeti — kazao je Baica.

Priznanje Jovičiću

— Neka se ne ljute ostali treneri, ali držim kako sam kod Rade Jovičića, našeg trenera vratara, vježbao najbolje oftmaljko igram u Šibeniku. Odlično se osjećam, iako smo, dok su ostali bili u Kini, Duro, Shehu, i nekoliko pretrčali svatko po više od 150 kilometara. Uvjeren sam da će „kinez“ mukuti da dostignu našu spremu — izjavio je Xevxet Muriqi, koji zbog nedostatka hrvatske putovnice nije putovao u Kini.

Godinić vježba

Andelko Godinić vježba na Šubićevcu. Očito, do njegova povratka u Šibenik preostale su samo formalnosti.

— Intimno se nadam da ćemo iz Hajduka vratiti Jošku Biliću, te končano dobiti i „papire“ za nadareogn Hrvata Ante Čičića, Zadrinu, koji je igrao za Uskok — informirao nas je Marko Maričić, koji nije mirovao dok je klub bio u Kini.

Čakovec kao baza

Drugoligaš Čakovec postaje definitivno baza, kamo na „kaljenje“. Šibensčani šalju svoje mlade nogometare. Na dvojnoj licenci tamu su Antun Grdić i Višenco Bačelić, a odnedavno i Jurica Kulušić.

U klubu tvrde kako je ta suradnja isplativa i u financijskom smislu.

I.M.

INFORMATIVNI
CENTAR
ŠIBENIK

OSNIVAČ:
Županijska skupština Županije Šibenske
IZDAVAČ:
Novinsko-izdavačka i radijsko-difuzna organizacija Informativni centar

V.d. upravitelja Informativnog centra: Stjepan BARANOVIC
Ureduje redakcijski kolegi,

Duro BEĆIR, Katarina RUDAN, Ivan BURIĆ, Branimir PERIŠA, fotoreporter Vilson POLIĆ

Odgovorni urednik »Šibenskog lista«: Ivan BURIĆ

Uredništvo: Ulica Božidara Petranovića 3, Šibenik
TELEFONI: centrala: 35-510, direktor 33-999, studio i režija Radio-Šibenika 36-999

i 39-666, računovodstvo 33-227. Telefaks: 35-600

PRETPLATA na list: za tri mjeseca 18, za šest mjeseci 36, za godinu dana 72 kune. Za inozemstvo dvostruko. Žiro račun: 36400-603-976 kod ZAP Šibenik

Rješenjem Ministarstva kulture i prosvjeće Republike Hrvatske broj 532-03-1/92-01.

Šibenski list osloboden je osnovnog poreza na promet

OGLASI: 1 cm/1 stupac 2 DEM u protuvrijednosti kuće na dan fakturiranja. Mali oglasi, obavijesti gradana i posebne usluge regulirani su posebnim cjenikom

TISAK: »Slobodna Dalmacija — Novine« d.d. Split, Hrvatske mornarice 4

UKRATKO IZ ŠPORTA

Poraz boćara

Na tradicionalnom turniru dalmatinskih grada pod pokroviteljstvom Gradske održane u Splitu se na bocalištu SC Gnatjealo u igri trojki. Na turniru su sudjelovali i boćari Šibenika. U prednječetanju Šibenski boćari poraženi od Splita rezultatom 13:3, dok u drugom susretu poraženi od Metkovića sa 12:10. Pobjednički turnir je ekipa Splita koja je u finalu s vlastitom Metković rezultatom 10:7.

Slab plasman -Dalmagradnje-

Na polufinalnom turniru prvenstva Hrvatske kadete u košarki Što je održan u Dubrovniku, u deti Šibenske -Dalmagradnje- poraženi su u drugom susretu s Rijekom 120:80. U završnici prvenstva plasirali se kadeti »Croatia osiguranja« i Zadar koji je u finalnom turniru nisu imali doraslog protivnika.

Startale odbokjašice

Odbokjašica -Šibenika-, članica Druge odsjek Šibenske lige skupine jug, započele su pripreme za proljeće dio prvenstva. Pripreme će se održati u dvorani Osnovne škole Fausta Vrančića do 15. veljače. Trener Ivica Bašić u glavnom računu na sve igračice koje su nastale u prvom dijelu prvenstva. Smatra da će dobro pripremiti do 5. veljače kada gostuju u drugu u susretu sa Zadrankama.

Neaktivni biciklisti

Aktivnost BK -Šibenik- u zadnje vrijeme naročito za vrijeme ratnih godina sve više stoji u nizu, a sada je potpuno zamrla. Aktivnost se ugasila uglavnom zbog nedostatka mladih biciklisti a posebno nedostatka finansijskih sredstava. Međutim, jedini aktivni biciklist Nikica Smolić bio je u postrojbama HV i poslije prešao u Zagreb, gdje je na izvanrednoj sjednici biciklističkoga saveza Hrvatske izabran za predsjedavajućeg što je veoma priznjanje za njega samog i biciklistički šport Šibenika.

Start 11. veljače

Prvenstvo I. košarkaške lige skupine sjever startat će 11. veljače a sudjelovat će po dvije ekipice iz Šibenskog i zadarskog saveza. Tako će Šibenika sudjelovati ekipa »Ligošpeda«, staničarske »Croatie«, zadarske »Jazina« i košarkaški Novigrad. Prvenstvo će se igrati dvostrukom sistemom, a prvak stječe pravo sudjelovanja u kvalifikacijama za popunu A-2 košarkaške skupine jug.

Z. Turk pobjednik

Na pojedinačnom prvenstvu KS Šibenik u kuglanju prvo mjesto pripalo je Zlatku Turku s 2595 čunjeva ispred Čede Jelovića sa 2567 čunjiva, dok se na treću poziciju plasirao Josip Slavić sa 2522 čuna. Na četvrtu poziciju plasirao se Mirko Pešut sa 2515 čunjeva. Svi su članovi KK -Šibenik-. Na prvenstvu je sudjelovao 17 natjecatelja, a najbolji četiri plasirana stekla su pravili sudjelovanja na pojedinačnom prvenstvu Dalmacije koje će se održati početkom travnja.

Neda Barlić najbolja

Na pojedinačnom prvenstvu KS -Šibenik- u kuglanju za kuglačice koji se održao na automatskoj kuglani Šubićevac, sudjelovalo je 10 natjecateljki. Prvi osam steklo je pravo na sudjelovanje na pojedinačnom prvenstvu Dalmacije. Prvo mjesto pripalo je Nadi Barlić sa 1232 čunja ispred Danire Beer koja je bacila 1211, dok se na treću poziciju plasirala Meri Jurković sa 1204. Blanki Antič plasirala se na četvrtu poziciju sa 1202. Nevena Golubović na petom mjestu sa 1200, Branika Samardžić je bacila 1182, sedma je Vilma Miško sa 1180 i osma Branka Lokas sa 1165 oborenih čunjeva.

Turk i Slavica razočarali

U organizaciji KS -Šibenik- na automatskoj kuglani Šubićevac održano je prvenstvo parova KS -Šibenik- za kuglače na kojem je sudjelovalo 8 parova, a najbolje plasirana dvojica stekla su pravo sudjelovanja na prvenstvu Dalmacije, koje će se održati početkom travnja u Splitu i Trilju. Prvo mjesto pripalo je paru Jelović i Pešut koji su bacili 10 čunjeva više od drugoplasiranog parova Jose Slavice i Miroslava Marinčeva, dok se na treću poziciju plasirao Štefan i Tukilin. Veliko iznenađenje predstavlja slab plasman Turka i Grge Slavice, tek peto mjesto.

D. Marin sakuplja »rakovu dječu«

Nogometni prognački DOŠKA, članac Treće nogometne lige — skupine sjever, započeo je pripreme za proljetni dio prvenstva. Pripreme će se uglavnom na igralištu -Metalca- u Crniči, a nakon obavljenih bazičnih priprema drugi dio pripreme obaviti će na Malom Lošinju kako bi trener Dražo Marin na raspodjeljanju imao sva igrača koji se nalaze smješteni od Šibenika.

Rade TRAVIĆA

REPUBLIKA HRVATSKA ŽUPANIJA ŠIBENSKA

Temeljem članka 1039. Pomorskog zakonika (»Narodne novine« broj 17/94.), pozivamo sve korisnike pomorskog dobra koji su to pravo stekli po Zakonu o pomorskom i vodnom dobru, lukama i pristanišima (»Narodne novine« broj 19/74., 39/57., 17/77. i 18/81.) da odluke o davanju na korištenje pomorskog dobra prijave u roku od 6 mjeseci računajući od dana trećeg oglasa u »Narodnim novinama«, broj 93/94.

Odluka o davanju na korištenje pomorskog dobra koja se pravodobno ne prijavi, prestaje važiti.

**URED ZA POMORSTVO
ŽUPANIJE ŠIBENSKE**

»ČEMPRESI«

Javno komunalno poduzeće za obavljanje pogrebnih usluga, Gradsko groblje »Kvanj«

- Pruža kompletne pogrebne usluge, izrađuje svježence i bukete, pribavlja svu kompletну dokumentaciju za sahranu i obavlja sve ostale usluge za pogreb uz najpovoljnije cijene
- **Pogodnost plaćanja čekovima u više rata**

Telefoni: 33-124, 32-992, 39-700 i 35-966

INTERMOD-INTERDOM
Z A D A R

IZLOŽBENO PRODAJNI SALONI NAMJEŠTAJA I OPREME
U ULIČI STJEPANA RADIĆA
bivša »Slovenijales«

Široka ponuda robe

Uvozno i domaće

Posebno povoljne cijene

- 20 tipova spavačih soba
- 20 tipova kuhinja
- široki izbor stolova + stolica
- široki izbor sjedećih garnitura
- mebl postelje svih dimenzija
- uvozni tepisoni, staze, tenisi

SVE INFORMACIJE
NA TELEFONE
221-37, 257-33,
311-431

RADNO VRIJEME
OD 8 DO 12 I OD
16.30 DO 19.30

ZAHVALUJEMO
NA POSJETU!

Ako želite dobro i jeftino - to je

INTERMOD
INTERDOM

- **Uvozimo robu na povlastice pomoraca i povratnika**

- **Vršimo prijevoz i montažu do 100 kilometara**

»ŠOLIĆ«

PRIVATNO POGREBNO PODUZEĆE

Bože Peričića 3, Šibenik

Kompletne pogrebne usluge (osmrtnice, dokumentacija, glazba)

- širok izbor pogrebne opreme
- svježi vljenci i buketi

Sve na jednom mjestu.

Uz kompletnu uslugu besplatan prijevoz na području Županije Šibenske.

Mogućnost kreditiranja kompletne pogrebne usluge na rok od tri mjeseca.

Kad vam je najteže mi vam stojimo na raspolaganju od 0-24 sata.

Telefoni: 059/34-508, 36-610 od 7 do 19 sati.

Dežurni telefoni za hitne slučajevi: 059/32-010, 33-079.

Iskrena sućut!

MALI OGLASI 35-600

IZNAJMLJUJE se poslovni prostor u središtu Šibenika površine 25 četvornih metara. Informacije na telefon 01/179-066.

IZNAJMLJUJEM frizerski salon u središtu grada. Informacije na telefon 24-752.

KUPUJEM peglicu. Javiti se na telefon 78-443.

TRAŽIM poslovni prostor u centru grada do 25 četvornih metara. Javiti se na telefon 38-935.

IZ MATIČNOG UREDA

ROĐENI

Dobili kćer: Miroslav Jovanović i Miradija Alija, Gordana i Mirjana Juric, Mirko i Silvana Belak, Ivica i Višnja Marasović, Ivo i Afrodita Trlja, Ivica i Dijana Đira, Pero i Sandra Skorić, Mirko i Ivanica Veleglavac, Robert i Mladenka Tarle.

Dobili sina: Slobodan i Vlasta Bošančić, Dražen i Sanja Plenčić, Joško i Rina Klisović, Ante Mijalić i Diana Antunac, Davor i Caroline Kuljić, Tomica i Vesna Krtenaš, Stipe i Magdalena Biluš, Zdravko i Janja Brajković.

VJENČANI

Anita Pilipac i Tonči Matas, Marija Ramljak i Rajko Mirković, Anamarija Brana i Zdeslav Belamarčić, Nevenja Kalabrić i Dragan Lepur, Marko Mrčela i Monija Uvko, Ivana Gulić i Eduard Pašara, Milanda Grubišić i Ivica Mikulandra, Melita Županović i Ivica Lovrić, Albina Brana i Veljko Vučenović.

UMRLI

Bare Jadrešić (69), Marija Parat (42), Matija Orlović (58), Lucija Kučić (81), Franje Kalauz (63), Miroslav Floegl (86), Niko Kužina (90), Andrija Filipić (64), Stana Gović (69), Svetin Bačelić (61).

FOTO JULIJA

ekspresno
izrađuje
fotografije za
dokumente

Foto »Julija«
Ul. B. Petranovića 6
ŠIBENIK

Tel. 059/34-633

OD SUBOTE DO SUBOTE

U tjednu pred nama, među događajima zanimljivim za gradane Županije Šibenske, izdvojili smo:

1. Povodom Dana kazališta — u subotu 28. 1. u kinu »Odeon« sa početkom u 18 sati daje se predstava »Vještice iz masne ulice«. U nedjelju 29. 1. s početkom u 20 sati, također u kinu »Odeon«, kreće premijera predstave »Cinco i Marinko«, a u pondjeljak 30. 1. 1995. na istom mjestu i u isto vrijeme ide njena repriza.

2. Ove srijede, 1. 2. 1995. u Gradskoj vježbici s početkom u 20 sati, odražat će se koncert glasovirskog kvarteta »Gaudemus« — Zagreb.

3. Sve do 10. 2. 1995. u Centru za kulturu primaju se radovi namijenjeni natječaju za najljepšu LJUBAVNU pjesmu u povodu Dana sv. Valentina.

4. U tijeku je i primanje prijava najmladih Šibenčana (od 6 do 14 godina) za audiciju mladih talenata (pjesnika, recitatora, glumaca, svirača, imitatora itd.). Prijave se primaju u Centru za kulturu svakog dana od 8 do 12 sati (osim subote i nedjelje) zaključno do 1. 3. 1995. godine. Najbolji među mladim talentima dobit će posebnu priliku u završnoj priredbi »Pokaži što znaš '95«.

J.P.

**PODUZEĆE ZA
PROIZVODNJU I
PROMET VINA,
ALKOHOLNIH I
BEZALKOHOLNIH PIĆA**

59000 ŠIBENIK, Velimira Škoprika broj 2
Žiro-račun 34600-601-1770

INTERMOD
INTERDOM

PRIPREME ZA SEZONU U NOVOME ZAKONU

OGRANIČENJA U PRIVATNOME SMJEŠTAJU?

TURIZAM
Pripremio: J. ČELAR

Predma trenutačno to tako ne izgleda, pripreme za turističku sezonu koja je pred nama, na šibenskome će području do proljeća zasigurno biti usmjerenja na brzu reorganizaciju privatnoga smještaja, onih kapaciteta (prije rata su brojili 18.000 postelja) koje smo ranije nazivali kućnom radnošću. Jer, sve da se prognanci već sada počnu premještati iz hotela, za njihovo uređenje i plasman na tržištu, već je isuviše kasno. Što se hotela tiče i dalje će šibenska rivijera morati računati tek na hotele u Primoštenu, na "Colentum" u Murteru, nekoliko vilala "Glorietta" u Vodicama, bungalovi naselje na Jadriji, i hotel "Koral" u Zlarinu. Kampovi su toliko devastirani, zastarjeli ili zauzeti (kao onaj primostenki Uniprofirma) da će se njihovih desetak tisuća smještajnih jedinica možda svesti tek na nekoliko stotina.

U svoj toj "konstelaciji" mogućnosti koje se ove godine otvaraju Šibenskoj županiji i njenu turističkom gospodarstvu, privatni smještaj s kvalitetnim sobama i apartmanima morao bi odigrati ulogu generatora i promicatelja skoka turističke ponude. Treba samo organizirati sobe i ugostiteljske objekte, sklopiti ugovore preko turističkih zajednica i, čini se, poslovi bi na ljetu mogli krenuti. Samo, postoji jedno ozbiljno — ALI...

U Sabor RH se naime priprema donošenje novoga Zakona o ugostiteljskoj djelatnosti koji će obuhvatiti i privatne iznajmljivače. Neke odredbe nacrtioga zakona, međutim, mogu, ako takvima i ostanu, zakočiti tu djelatnost koja se tek ima probuditi iz četverogodišnje neaktivnosti. O čemu se radi? Nacrt zakona, pored ostalog, predviđa, da iznajmljivači mo-

gu ubuduće raspolažati sa samo deset soba ili 20 kreveta, te s autokampovima za najviše trideset osoba, što je ograničenje koje se, s obzirom na buduće turističke trendove i nije očekivalo. Poznato je da na području županije ima vlasnika kojima su smještajni kapaciteti i znatno iznad naznačene granice zakonskoga prijedloga, da ima i kampova za više od 100 osoba. Oni bi usvajanjem zakona bili prikraćeni, novčano bi u sezoni gubili, možda i zbog nerentabilnosti, iako bi potražnja za njihovim kapacitetima mogla uvelike narasti zbog rečene situacije s hotelima.

Predlagач zakona, to je prilично jasno, nije se rukovodio nikakvom nakanama za ograničenjem privatne inicijative u turizmu. Glavna mu je briga, čini se, bila težnja da se u tome sektoru ponude provede selekcija i poboljšava kakvoća turističke ponude. No, trebat će vidjeti je li odabran baš prava mjeru i prava relacija. Istina, bit će i na šibenskoj županiji onih vlasnika koji će svoje kapacitete iznajmljivati u sastavu svoje trgovачke ili kakve druge "export-impost" tvrtke. Ali to će ipak biti izuzeci kao što su i takve tvrtke djelatne više na papiru nego u stvarnosti.

Bilo kako bilo, može se očekivati i stanovito zaostavljanje s primjedobama "s terena" u namjeri da se uhvati pravi balans između naših turističkih potreba i zajamčene kvalitete u ponudi. Stoga ni šibenske turističke organizacije, TZ grada i županije ne smiju ostati gliche u raspravi o novome Zakonu o ugostiteljskoj djelatnosti. Usvojite li se pak kriteriji kako se predlaže, šibenska će rivijera ostati bez tisuća kreveta privatnog smještaja, što će biti nenadoknadiv gubitak.

SA SAJMA NAUTIKE U DÜSSELDORFU JAVLJAJU

Nakon pune četiri godine ratnih prilika u Hrvatskoj, veliki strani organizatori charterskih krstarenja europskim morima najavljuju otvaranje destinacija na otocima i obali Dalmacije gdje Šibenik i njegove marine imaju najveće značenje. To su pre vijeti iz Düsseldorfa, njemačkog grada u kojem se ovih dana održava najveći europski sajam nautike. Privlačnost obala južne Hrvatske kojoj na cijelom jadranskom prostoru nema prema, dobro poznaju nautičari svijeta. Zbog ratnih okolnosti, do sada je cijela Dalmacija bila pod svojevršnim embargom moćnih organizatora nautičkog turizma. Vlade niza zemalja odnedavna su, međutim, ukinule preporuke svojim građanima da ne ljetuju u hrvatskim obalnim ljetovalištima, a naposletku su to učinile i asocijacije nautičara i automobilističkih klubova kao što je moćni njemački ADAC.

Iz Düsseldorfa stižu informacije kako na tamоsјnјem sajmu nautike i nautičarske opreme vlasta izuzetno zanimanje za dalmatinske nautičke centre i marine, kako su hrvatski štandovi iznimno dobro posjećeni i kako je na temelju ranijih predbilježaba, stvarno knjiženje aranžmana već započelo. Brojni charter organizatori od poznatih britanskih do onih iz susjedne Italije, spremni su sada

DOBRI VJETROVI ZA NAUTIČKI TURIZAM DALMACIJE

novo vratiti svoje flotile jedrilica i jahta u dalmatinske marine, a njih je, podsjetimo se, prije rata bilo na stotine. Još je zanimljivo da nema nikakvih kolebanja glede posljednjih dogadanja u Hrvatskoj u svezbi s otkazivanjem mandata Unoprofora, kao što se može tumačiti i kao povjerenje turističkoga svijeta u dobre i čvrste nake na hrvatske države da se mirovni proces nastavi. U Düsseldorfu su se na prezentaciji hrvatske nautike našli i predstavnici ACI-a i zajednice hrvatskih marina, mesta kojima je direktor marine "Kremik" u Primoštenu ing. Ivan Soža. Svi oni javljaju o vrlo dobrom izgledima za nautički turizam u sezoni 1995. na prostoru Županije Šibenske.

Od početka protekli jeseni turistička promidžba šibenske rivijere,

krenula je, iako oskudno novčano potpomognuta, u ostvarivanje programa prema kojemu bi u nastupajućoj sezoni bilo moguće ostvariti 400.000 noćenja prema 100.000 koliko je (evidentiranih) ostvareno tijekom ljeta 1994. g.

Budući da je Šibenska županija na hrvatskom Jadranu najbogatija nautički centra i marinama (Žut, Piškera, Murter, Betina, Jezera, Tribunj, Vodice, Skradin, Primošten i eventualno Rogoznica) i koja raspolaže s više od 1500 vezova i s prikladnim objektima i infrastrukturom, moguće je očekivati da će upravo nautički segment pojaci mogućnost Šibenika da turističku sezoni 95. ostvari uspješnije nego što bi se moglo očekivati.

Na 19. siječnja bilo je riječi i o poboljšanju ishrane dječja prognanika u privatnom smještaju. Štefan Jerković, predsjednik Zajednice prognanika Izvještio je članove Upravnog odbora o dogovoru postignutom prošloga tjedna sa Ivočem Kostovićem potpredsjednikom Vlade Republike Hrvatske i spremnosti Vlade da se prognanicima osigura dodatne kolicine hrane, ali samo za onih deset do petnaest posto prognanika koji su zaista u najgoroj situaciji. Članovi Upravnog odbora kako je rečeno počušat će riješiti taj problem zajedno s Regionalnim uredom koji ima uvid u materijalni položaj prognanika i evidenciju o onima koji kao najugroženiji primaju najviše novčana primjene. Na kraju sastanka rečeno je da će tajnik Zajednice Šibenskih prognanika biti primijen kod Pape Ivana Pavla II. zajedno sa predstavnicima svih prognaničkih zajednica Hrvatske.

Osamnaest invalida domovinskog rata s područja skradinske općine, izjasnilo se u anketi koja je među njima provedena, da žele biti suvlasnici poduzeća za proizvodnju obuće u kojem bi se isključivo zaposlili invalidi domovinskog rata s području Općine Skradin. Prema riječima Nikice Mudražije, predsjednika skradinske podružnice HVIDRE anketirana je tek polovica od četrdesetak invalida domovinskog rata, koliko ih ima na području skradinske općine. Ono što slijedi, nakon provedene ankete je hitna registracija poduzeća za proizvodnju obuće, budući da je prostor za strojeve već određen.

KRONIKA

19. siječnja Županijsko poglavarstvo na zatvorenoj sjednici prihvatio je plan privremenog finansiranja Županije Šibenske za naredna dva do tri mjeseca. Prihvaćena je ideja o pristupanju i izradi monografije Županije Šibenske. Za to su zaduženi gospodar Franjo Čeko, predsjednik Ureda za prosvjetu i kulturu i Milivoj Zenić koji su do slijedeće sjednice Županijskog poglavarstva dužni pripremiti okvirne troškove izrade monografije i njihovu dinamiku. Podržan je i program izgradnje, modernizacije i dovršenja dionica magistralnih, regionalnih i lokalnih cesta na području Županije Šibenske koje je izradio poduzeće Hrvatske ceste — Tehnička ispostava Šibenik. Radna grupa koju čine gospodar Ivo Balca, Drago Matić i Branko Kužina uputit će zahtjev Ministarstvu pomorstva, prometu i veza za finansiranje prioritetskih cesta na području Županije Šibenske: Bllice—Pakovo Selo, spoj Tisnoga na magistralu, spoj Ljubostinje sa Mirović Zagorom i izradu projekta spajanja Šibenika s budućom autocestom.

U okviru akcije STIBRA 95. Financijska policija Županije Šibenske obavila je do sada sedam kontrola. Razlog pokretanja te akcije jest slab dotok novca u državnu blagajnu pa je tom prilikom Financijska policija kontrolirala poduzeća koja se bave trgovackom i ugostiteljskom djelatnošću koja su tijekom proteklih blagdana imala povećan promet. Do sada su registrirana četiri prekršajne slučajeve. Akcija STIBRA 95. se nastavlja.

Na izborima za lokalnu samoupravu u Općini Primošten HSLS je sa 13 članova, koliko broj ogrank, pokrio četiri izborne jedinice i u Općinskom vijeću ima četiri vijećnika te jednog člana Općinskog poglavarstva: Josip Čebanović, predsjednik Ogranka HSLS-a Primošten rekao je da unatoč dobrim rezultatima postignutim kroz protekte dvije godine nema mesta prevolikom optimizmu, kao ni zadovoljstvu jer su liberali i dalje malobrojni, a u susjednoj općini Rogoznici uopće ne djeluju. To će kako je rečeno na sastanku pokušati promjeniti u vremenu koje dolazi.

Upravni odbor Zajednice prognanika Županije Šibenske daje punu potporu predsjedniku Republike dr. Franji Tuđmanu i njegovom odluci o otiskivanju mandata Ujedinjenim narodima. Na sjednici Upravnog odbora Zajednice prognanika Županije Šibenske održanoj u pond-

je na svojoj sjednici održanoj u srijedu 25. siječnja, uz manje izmjene, prijedlog odluke o komunalnom redu o kojoj će se končno izjaviti Općinsko vijeće. Iako registracija ustanove dječji vrtići još nije okončana, a zbog nagonjih, prvenstveno prostornih problema u radu vrtića, Poglavarstvo je imenovalo Upravno vijeće od pet članova na čelu s Milanom Banom. Odlukom Poglavarstva Općine Primošten starši školski objekti koji se ne koriste za nastavne programe dodjeljeni su mjenjanim odborima. Na sjednici Poglavarstva raspravljalo se i o planiranim prihodjaju Javnog komunalnog poduzeća Bucavac koji će ovu godinu iznosi 900 tisuća kuna, što je dovoljno za odvođenje smeća i održavanje čistoće na javnim površinama. Kako je rekao ravnatelj poduzeća Ivo Soža, za poboljšanje komunalne djelatnosti, odnosno za neophodna ulaganja, potrebno je osigurati i dodatnih devet stotina tisuća kuna. Pripremila: Suzana BOJIĆ

MILJEVE

PROŠLOST I SADAŠNJOST

Legenda o hrvatskom Ključu

Kada uskoro bude i službeno puštena u promet nova asfaltna cesta od Pakova Sela do Miljevaca s betonskim mostom preko rječice Čikole, posjetiteljima će se u miljevačkom kraju otvoriti i novi obzori koji su u protekloj teško ratnom stradanju toga dijela hrvatskih domovina bili teško dostupni. Jedna od takvih znamenitosti kojima smo nedavno prošli jest i Ključ ili Ključica, ostaci staroga hrvatskog grada-utvrde što su je 1330. godine utemeljili hrvatski knezovi iz Knina, Nelipića, a poradi obrane od mletačke i turske sile. Gradina je još uvijek teško pristupna, ali ju se nije moglo vidjeti s kraja miljevačke brine, ili pak s ruba litice nadomak selu Brnjica. Ključ je unutar granica Nacionalnoga parka Krka pa će i kao takav biti zanimljiv budućim turistima. U ranijem komunističkom sustavu Ključ je

bio posebno "zaboravljen", jer je predstavljao dio povijesti Hrvata protiv svih njihovih osvajača. I sama povijest staroga grada svjedoči i danas o tim ljetim bitkama za slobodu. Tu na 2 kilometra od ušća Čikole na 100 metara visini nad rječicom, od turskih navalni branili su Ključ knezovi Ugrinici. Godine 1546. vodila se ljeta bitka protiv Turaka, kada su Hrvati kod Ključa potukli turskog bega Filipovića. Iz Ključa je, kako legenda kazuje, i "ljepota djevojka" Miljeva kćerka Čike, ponosne udove Domagoja koja je imala biti nevjestom knezu Bogdanu u njegovu Bogočinu što je sprijecio "krilati zmaj" koji ju je ugrabio i odveo u jezero kod Brnjica. Rječica se potom nazvala Čikolom, a sela na zaravni, po Miljevi — Miljevci.

J. ČELAR